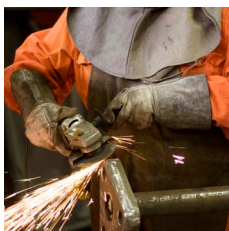
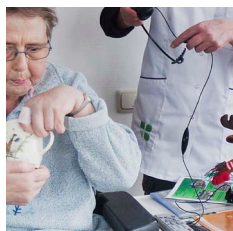

STICHTING
VAN DE ARBEID

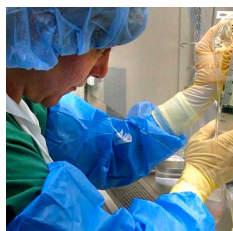
ARBOCATALOGUS 2011: EEN WERKEND INSTRUMENT

ARBOCATALOGUS 2011: EEN WERKEND INSTRUMENT

Uitgave: Stichting van de Arbeid
Februari 2011

Colofon

De in 1945 opgerichte Stichting van de Arbeid is een (privaatrechtelijk) landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in Nederland. Thans zijn in de Stichting vertegenwoordigd de Vereniging VNO-NCW (VNO-NCW), de Koninklijke Vereniging MKB-Nederland (MKB), de Federatie Land- en Tuinbouw-organisatie Nederland (LTO), de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV), het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV), de Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger Personeel (MHP).

Uitgave:

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
tel.: 070 - 3 499 577
fax: 070 - 3 499 796
e-mail: info@stvda.nl
<http://www.stvda.nl>

Tekst: Jaap Hooiveld (CBA), Jan Heijink, Shirley Oomens (ITS)

Eindredactie: Luuk Obbink

Foto's: Hollandse Hoogte

Ontwerp en druk: Huisdrukkerij SER

Projectleider: drs. J.H. Hooiveld MSc

e-mail: j.hooiveld@stvda.nl

tel.: 070 - 3 499 585

mobiel: 06 - 10 175 536

© 2011, Stichting van de Arbeid

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de Stichting van de Arbeid.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
Inleiding	7
1. Het CBA-project	11
1.1 Voorgeschiedenis	11
1.2 Het CBA-project op hoofdlijnen	12
1.3 De dynamiek binnen het CBA-project	13
1.3.1 Het schrappen van beleidsregels	13
1.3.2 Verlenging van het project	13
1.3.3 Totstandkoming van arbocatalogi	15
2. De werking van arbocatalogi: resultaten evaluatieonderzoek	19
2.1 Een inventariserend onderzoek	19
2.2 Inhoud van de getoetste arbocatalogi	20
2.3 Procesevaluatie en rol van de actoren	25
2.4 Totstandkoming en toekomst van arbocatalogi	32
2.4.1 Acht branches onderzocht	32
2.4.2 Enkele opvallende punten	36
2.4.3 Algemene conclusies	37
2.5 Acht branches over de implementatie	37
2.6 Kwantitatieve dekkingsgraad arbocatalogi	42
3. Slotbeschouwing	47
3.1 Toegevoegde waarde van het CBA-project	47
3.2 Toegevoegde waarde van de arbocatalogus	48
3.3 Arbocatalogus en arboregelgeving	49
3.4 Arbocatalogus en CAO	49
3.5 De dynamiek van de arbocatalogus	49
3.6 Borging van de arbocatalogus	50
3.7 Totstandkoming van de arbocatalogus	51
3.8 Wat is de arbocatalogus anno 2011?	52
3.9 Conclusies	53
Adressenlijst	55
Lijst met relevante websites	56
Overzicht CBA-publicaties	57
Bijlage Overzicht getoetste arbocatalogi	59

(foto: Ton Poortvliet/Hollandse Hoogte)

VOORWOORD

Goed nieuws: kort na de start van de Commissie Begeleiding Arbocatalogi was in een van de sectoren een arbocatalogus al in concept gereed. Dat waren de leuke berichten. Maar... na meer dan vier jaar constateren we dat diezelfde arbocatalogus tot op de dag van vandaag niet op Arboportaal terug te vinden is. Tekenend voor het proces rond de totstandkoming van arbocatalogi: soms een kwestie van duwen en trekken. In een ander geval had een sector de eerste helft van 2007 al een arbocatalogus ter toetsing voorgelegd, maar begin 2008 was die toetsing nog altijd niet afgerond.

Maar daar staan gelukkig weer heel andere, positieve ervaringen tegenover. In een aantal sectoren was er binnen een paar maanden een arbocatalogus, zonder problemen, zonder duwen en trekken. Dat waren de verrassingen.

‘Wij hopen dat deze notitie een bijdrage kan leveren aan het werk dat op sectoraal niveau ter hand genomen gaat worden’, zo besloten we het voorwoord van de eerste publicatie *Wat is een Arbocatalogus?* Dat was juni 2007.

Bijna vier jaar later is duidelijk dat de publicatie zeker een bijdrage heeft geleverd. Er zijn duizenden exemplaren verspreid en gedownload, waaruit blijkt dat de belangstelling groot is. Ook is duidelijk geworden dat de animo voor de arbocatalogus groot is. We zijn na vier jaar meer dan 140 arbocatalogi verder, met gemiddeld bijna acht risico's per arbocatalogus. Dus zijn er in vier jaar tijd meer dan duizend onderwerpen uitgeschreven, onderzocht, besproken, van advies voorzien, 250 per jaar, vijf per week, één per dag. Dan dringt door dat er veel werk is verzet in diverse sectoren.

De Commissie Begeleiding Arbocatalogi van de Stichting van de Arbeid heeft haar klus erop zitten. We dragen het vervolg met een goed gevoel over aan sociale partners in de Stichting van de Arbeid, aan de sectoren en aan de poli-

tiek. Niet dat het werk af is: achteroverleunen is niet aan de orde. Maar wel met de boodschap dat in vier jaar duidelijk is geworden dat de arbocatalogus ertoe doet.

We besluiten dit voorwoord met dank aan allen die ons hebben gesteund in de uitvoering van de diverse werkzaamheden en spreken de hoop uit dat de arbocatalogus blijvend een plek krijgt in de verdere ontwikkeling van veilig en gezond werk in Nederland.

Robin Linschoten
Voorzitter CBA

INLEIDING

Deze CBA-publicatie is de laatste uitgave van de Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA) van de Stichting van de Arbeid en is het sluitstuk van een vierjarig project. Het beschrijft op hoofdlijnen de activiteiten van de CBA.

Met dit verslag wordt een periode van intensieve samenwerking afgesloten. Hoewel er binnen de Stichting van de Arbeid veelvuldig overleg wordt gepleegd over allerlei thema's, was dit ook voor de Stichting een uniek project. Vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers hebben vier jaar actief samengewerkt rond één onderwerp: de arbocatalogus. De Stichting heeft zich actief ingezet om de uitvoering van een maatregel gerealiseerd te krijgen, door actieve ondersteuning te bieden bij de totstandkoming van een arbocatalogus op sectorniveau.

Deze slotpublicatie bestaat uit drie hoofdstukken. Hoofdstuk 1 geeft een beeld van de werkzaamheden van de CBA. In hoofdstuk 2 is een samenvatting van de resultaten van het evaluatieonderzoek van ITS Nijmegen te vinden, dat in opdracht van de CBA is uitgevoerd. Het verslag eindigt met hoofdstuk 3, een terugblik op het project, de resultaten ervan en een evaluatie van de CBA zelf. Daarin zijn ook conclusies en aanbevelingen verwerkt, die de CBA graag voorlegt aan vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers op landelijk niveau en op sectorniveau en aan het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

(foto: Ger Loeffen/Hollandse Hoogte)

HOOFDSTUK 1:

HET CBA-PROJECT 2007 - 2010

In dit hoofdstuk wordt kort geschetst wat de aanleiding was voor het in het leven roepen van de Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA), hoe het CBA-project is verlopen, op welke manier de arbocatalogi tot stand kwamen en wat de resultaten van het project zijn.

1.1 Voorgeschiedenis

In juni 2005 verscheen het advies van de SER over de evaluatie van de Arbowet 1998. In het unanieme SER-advies werd een nieuwe arbostructuur bepleit, met een duidelijker onderscheid tussen het publieke en private domein.

Op basis van het SER-advies is de Arbowet herzien. Belangrijke consequentie van de wijzigingen was de mogelijkheid voor werkgevers en werknemers om zelf in een arbocatalogus vast te leggen hoe de doelvoorschriften van de Arbowet in de eigen sector optimaal kunnen worden gerealiseerd. De kern van de Arbowet 1998 bleef overeind: de plicht voor de werkgever om bij alle werkzaamheden in zijn onderneming een zo gezond en veilig mogelijke situatie na te streven.

Eind 2006 schreef de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de Tweede Kamer dat het ministerie een faciliterend beleid zou ontwikkelen om sociale partners bij hun taak te ondersteunen. Dit beleid hield communicatie en voorlichting in, de inrichting van een ArboKennisPortaal en tijdelijke subsidiering van de totstandkoming van arbocatalogi.

De subsidie van het ministerie bestond uit twee delen: een deel om partijen, georganiseerd in de Stichting van de Arbeid, voor een periode van drie jaar te ondersteunen. En een tweede deel om sectoren ook financieel te ondersteunen bij het maken van een arbocatalogus met de subsidieregeling Stimulering Totstandkoming Arbocatalogi (STA). Voor dit tweede deel was 10 miljoen euro gereserveerd in de periode 2007-2009.

Organisaties van werkgevers en werknemers begrepen dat deze wetswijzigingen een grote klus met zich meebracht. In de tweede helft van 2006 diende de Stichting van de Arbeid een subsidieaanvraag in voor een driejarig project, met een paritaire begeleidingscommissie, geleid door een onafhankelijk voorzitter en ondersteund door een tijdelijk beleidsmedewerker van de Stichting van de Arbeid. Het Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO) nam als waarnemer zitting in de commissie, die voor de verdere projectperiode de naam Commissie Begeleiding Arbocatalogi (CBA) kreeg.

1.2 Het CBA-project op hoofdlijnen

Centrale taak van de CBA was de totstandkoming van arbocatalogi te stimuleren. Voor de uitvoering zijn twee wegen bewandeld. De koepelorganisaties van werkgevers en werknemers hebben zelf activiteiten ondernomen en de CBA heeft de volgende centrale activiteiten ontwikkeld:

- Een 'tour d'horizon', waarin de CBA met meer dan honderd sectoren overleg heeft gehad.
- De organisatie van drie werkconferenties; over de arbeidsrisico's in de arbocatalogus, over de weg naar de arbocatalogus en over de implementatie van de arbocatalogus.
- De uitgave van acht CBA-publicaties. Te beginnen met het boekje *Wat is een Arbocatalogus?*, dat later ook in het Engels verscheen. Op basis van de genoemde werkconferenties kwamen drie publicaties tot stand en drie andere publicaties bevatten handreikingen over thema's die zich in alle sectoren voordoen: zwangerschap en arbeid, de bedrijfshulpverlening, en uitzendwerk.
- Om het tot stand komen van arbocatalogi te stimuleren, heeft de CBA twee keer initiatieven ontplooid om in contact te komen met sectoren met een bedrijfstak-CAO. In het voorjaar van 2009 zijn ruim honderd CAO-secretariaten aangeschreven, echter zonder resultaat. In het najaar van 2010 is een soortgelijke actie gehouden en zijn nog eens vijftig sectoren met een bedrijfstak-CAO aangeschreven. Ook dit heeft weinig reacties opgeleverd.
- Vanaf het begin van het CBA-project hebben MKB-Nederland en AWWN gewerkt aan de ontwikkeling van een digitaal instrumentarium, waarmee sectoren hun eigen arbocatalogus konden maken. In 2010 besloot de CBA om dit instrumentarium om te bouwen tot een CBA-instrument. Doel is om ook na afloop van het CBA-project een instrument beschikbaar te hebben voor sectoren die nog een arbocatalogus willen maken of die hun arbocatalogus willen uitbreiden.
- In 2010 is in overleg met FNV Formaat, de SBI, AWWN en De Baak gezamenlijk een digitaal instrument ontwikkeld, waarmee de individuele werkgever én de ondernemingsraad snel inzicht kunnen krijgen in welke stappen nodig zijn om de arbocatalogus in de eigen bedrijfsvoering te integreren. Dit instrument blijft ook na afloop van het project beschikbaar.

1.3 De dynamiek binnen het CBA-project

1.3.1 Schrappen van beleidsregels

Het ministerie wilde beleidsregels als onderdeel van de arbowedgeving schrappen op het moment dat er voldoende arbocatalogi zijn. Vanaf het begin van het project stond dit voornemen ter discussie. Vraag daarbij was ook wanneer de dekkingsgraad van arbocatalogi zodanig is dat het verantwoord is om deze stap te zetten.

In het najaar van 2009 is het CBA-project tijdelijk stilgelegd, omdat de FNV vond dat het ministerie een belangrijk onderdeel van het SER-advies niet had uitgevoerd: 'daar waar heldere en concrete, handhaafbare doelvoorschriften al zijn geformuleerd in bijvoorbeeld beleidsregels of normalisatienormen, worden die voorschriften opgenomen in het publieke domein van regelgeving'. Het ministerie heeft hierop de screening van beleidsregels alsnog opgepakt. In november 2009 schreef minister Donner aan de Stichting van de Arbeid dat hij bereid is 'in een analyse per norm en beleidsregel te voorzien en deze nogmaals te bezien op juistheid en volledigheid'.

Na overleg met sociale partners is het onderwerp in september 2010 afgerond met een brief aan de Tweede Kamer, waarin gemeld wordt dat van elf beleidsregels normen worden opgenomen in regelgeving, voornamelijk over werken met gevaarlijke stoffen en arbeid door zwangeren. Van 92 bestaande beleidsregels werden 76 ingetrokken per 1 januari 2011. Zes beleidsregels zijn aangehouden, omdat er geen branchenormering is opgesteld en voor vijf beleidsregels kregen de betreffende branches nog tot 1 januari 2012 de gelegenheid om te komen tot brancheafspraken.

1.3.2 Verlenging van het project

In juni 2009 rapporteerde de minister van SZW aan de Tweede Kamer dat de CBA het verzoek kreeg om een voorstel in te dienen voor de verlenging van het project met één jaar. Het voorstel dat de CBA hierop formuleerde, bevatte drie doelstellingen:

1. Uitbreiding aantal arbocatalogi tot minimaal 150.
2. Uitbreiding van bestaande arbocatalogi.
3. Implementatie van arbocatalogi.

Voor 2010 heeft het ministerie een nieuwe regeling voor sectoren beschikbaar gesteld. Een sector kon in aanmerking komen voor een bijdrage van 10 duizend euro in de kosten voor implementatie van de arbocatalogus, als er een plan lag waarbij de sector zelf aantoonbaar ook 10 duizend euro investeert. Voor deze regeling was 1 miljoen euro beschikbaar gesteld. Aan het eind van 2010 hebben 89 sectoren subsidie voor de implementatie aangevraagd.

(foto: David Rozing/Hollandse Hoogte)

1.3.3 Totstandkoming van de arbocatalogi

Bij de start van het project is ervan uitgegaan dat het proces van totstandkoming van arbocatalogi over de projectperiode gelijkmatig zou verlopen. Het subsidiebedrag voor het CBA-project is, zoals voorgesteld in de aanvraag van de Stichting van de Arbeid, in de beschikking gelijkmatig verdeeld over de drie projectjaren. In de loop van het eerste projectjaar werd al duidelijk dat van gelijkmatigheid geen sprake was. In 2008 kwamen 16 arbocatalogi door de toetsing. In 2009 liep dat op naar 134.

Eind 2010 stonden er 142 sectorale arbocatalogi op www.arboportaal.nl. Deze 142 zijn met goed resultaat getoetst door de Arbeidsinspectie. In vier grote sectoren is wel overleg geweest over een arbocatalogus, maar onderlinge meningsverschillen stonden een arbocatalogus op sectorniveau tot op heden in de weg. Werkgevers in deze sectoren zagen geen toegevoegde waarde van een arbocatalogus op sectorniveau, omdat zij vinden dat op ondernemingsniveau een hoog niveau van veiligheid en gezondheid is bereikt. De vakbeweging daarentegen hecht ook voor deze sectoren aan een arbocatalogus op sectorniveau. De CBA heeft met vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers van deze sectoren gesprekken gevoerd in een poging de meningsverschillen te overbruggen. De betreffende sectoren zijn: luchthavens (2.500 werknemers), luchtvaart (27.000 werknemers), chemie (66.000 werknemers) en de vier grootbanken (108.000 werknemers).

Het CBA-project is thans afgerond met een evaluatieonderzoek.

(foto: Werry Crone/Hollandse Hoogte)

HOOFDSTUK 2

DE WERKING VAN ARBOCATALOGI: RESULTATEN EVALUATIEONDERZOEK

Dit hoofdstuk bevat de samenvatting van de resultaten van een onderzoek dat ITS in het kader van de evaluatie van het project arbocatalogi van de Stichting van de Arbeid heeft gehouden. In een uitgebreid onderzoeksrapport wordt gedetailleerd verslag gedaan van het gehele onderzoek.

2.1 Een inventariserend onderzoek

Het onderzoek is in de maanden augustus tot december 2010 uitgevoerd en bevat drie onderdelen. Er is een analyse gemaakt van de inhoud van alle 142 sector- en branchearbocatalogi in die per 1 oktober 2010 de toetsing van de Arbeidsinspectie hebben doorstaan. In de tweede plaats zijn met 44 sleutelfiguren interviews gehouden over het proces van totstandkoming van de catalogi. In de derde plaats is een telefonische enquête gehouden onder 539 bedrijven uit een achttal sectoren met een arbocatalogus.

De met positief resultaat getoetste arbocatalogi bevatten gemiddeld 7,7 arbeidsrisico's met een ruime spreiding van 2 tot 25. De catalogi gelden volgens de onderzoekers voor een niet exact te bepalen ruime meerderheid (60 tot 70 procent) van de werknemers in Nederland. Iets meer dan de helft van de arbocatalogi zijn dekkend voor alle prioritaire risico's van de betreffende branche; bij de andere ontbreken (nog) een of vaak meerdere van de prioritaire risico's.

Begin 2007 moest de inhoud van het begrip arbocatalogus nog ontwikkeld worden. Tegen die achtergrond gezien is eind 2010 een behoorlijke stap voorwaarts gemaakt. In de interviews is dat beeld ook bevestigd. De wil van partijen om tot een veilige werkomgeving te komen voor de werknemers, wordt als belangrijke succesfactor genoemd, evenals het feit dat niet alles in een keer in de catalogus hoeft: het is een groeiemodel.

Maar tegelijkertijd betekent dit dat in veel gevallen de arbocatalogus nog aangevuld zal worden. En er zijn er ook sectoren die nog geen arbocatalogus hebben.

Wat betreft de inhoud van die arbocatalogi valt op dat:

- in een meerderheid van 60 procent van de catalogi er aandacht is voor de arbeidshygiënische strategie, en dat in 40 procent van de catalogi niet herkenbaar is;
- het onderwerp werkdruk en werkstress in veel gevallen nog niet is behandeld;
- in ruim 70 procent van de catalogi meer dan de helft van de te treffen maatregelen branchespecifiek te noemen is. In de onderzochte branches oordeelt men merendeels positief over de kwaliteit van de catalogus.

Als het gaat om de implementatie van de arbocatalogus, blijkt dat een derde van de respondenten in de acht onderzochte branches de catalogus inmiddels kent en dat in een vijfde van de ondernemingen men er iets mee gedaan heeft. Dat betekent dat het traject van implementatie nog veel aandacht en investering in tijd en energie behoeft.

Duidelijk wordt ook dat het fenomeen arbocatalogus blijvend aandacht behoeft op brancheniveau en op centraal niveau.

Op brancheniveau gaat het om aandacht van de sociale partners voor onderhoud, beheer en verdere ontwikkeling van de catalogus. Op centraal niveau moet er een centrale aanjaagfunctie komen om de ontwikkeling van de arbocatalogus en daarmee verbonden de zichtbare verantwoordelijkheid van de sociale partners uitzicht op continuïteit te geven. En ook moet het overheidsbeleid de komende jaren bestendig op de arbocatalogus gericht blijven.

In deze samenvatting worden de resultaten van de drie deelonderzoeken beschreven en toegelicht. Te beginnen met de inhoudsanalyse van de 142 getoetste arbocatalogi, gevolgd door de resultaten van de interviews met sleutelfiguren uit het CBA-project. Tot slot bevat de samenvatting de resultaten van de telefonische enquête onder bedrijven in acht branches.

2.2 De inhoud van de positief getoetste arbocatalogi

In totaal zijn er op 1 oktober 2010, de peildatum van dit onderzoek, 142 positief getoetste arbocatalogi op sector- of brancheniveau. In de analyses zijn 141 catalogi opgenomen; de catalogus sociale werkvoorziening is na het vaststellen van het databestand binnengekomen. Deze 141 catalogi zijn voor het evaluatieonderzoek op inhoud geanalyseerd, aan de hand van een vast scoringsformulier. Dit betekent dat de resultaten op de catalogi onderling goed vergelijkbaar zijn.

Overzichtelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van arbocatalogi

In enkele gevallen betreft het een papieren arbocatalogus, maar de meeste arbocatalogi stonden op moment van onderzoek op internet. Een catalogus bestaat vrijwel altijd uit vele internetpagina's en kan ook verwijzen naar andere

pagina's of complete websites. Bij een onderzoek naar de inhoud van de arbocatalogi, moet dus afgebakend worden wat precies onder de catalogus zelf wordt verstaan en wat externe links of verwijzingen zijn. Tot de arbocatalogus worden de pagina's gerekend die direct over de catalogus zelf en de risico's of de maatregelen in de branche gaan. Is er een verwijzing met een link naar een derde pagina, dan is dit niet gezien als onderdeel van de catalogus, tenzij in de toetsingsbrief van de Arbeidsinspectie uitdrukkelijk vermeld staat dat de inhoud van de verwijzing of de link integraal behoort tot de catalogus.

Het overgrote deel van de arbocatalogi is opgebouwd aan de hand van een inhoudsopgave: 120 (85 procent) van de arbocatalogi hebben een inhoudsopgave of een sitemap, 22 niet. In 98 van die 120 arbocatalogi zijn de beschreven arbeidsrisico's als zodanig herkenbaar in de inhoudsopgave of sitemap. Dit geldt in veel mindere mate voor de maatregelen die bij arbeidsrisico's in de branches genomen kunnen worden. In slechts 27 catalogi zijn de maatregelen aangegeven in de inhoudsopgave.

Aantal en specificiteit van de behandelde arbeidsrisico's

Er bestaat niet één algemeen aanvaarde en vaste lijst van arbeidsrisico's en hun definities. In dit onderzoek is gebruikgemaakt van de lijst van 28 arbeidsrisico's, zoals de Arbeidsinspectie die gebruikt voor het jaarlijkse monitoronderzoek Arbo in bedrijf. Gebruikmaken van die lijst betekent dat er vergelijkingen kunnen worden gemaakt met de arbeidsrisico's zoals de Arbeidsinspectie die hanteert in de branchebrochures.

Hantering van een bepaalde lijst heeft consequenties voor de uitkomsten. In sommige gevallen moeten meerdere, zeer specifiek onderscheiden risico's teruggebracht worden tot een of enkele in de lijst voorkomende categorieën (we scoren dan een kleiner aantal risico's dan de catalogus vermeldt.) Dit is bijvoorbeeld in de onderwijssectoren het geval. De vele tientallen onderscheiden risico's – vooral in het klaslokaal – zijn als een veel beperkter aantal geteld volgens de systematiek van de lijst van de Arbeidsinspectie. In enkele andere gevallen worden de risico's zeer algemeen aangeduid en scoren ze in meer risicocategorieën dan in de catalogus staan vermeld. Dan tellen we meer risico's dan letterlijk in de catalogus aangegeven. Voor onderlinge vergelijkbaarheid is dit noodzakelijk. Overigens zijn de effecten op de uitkomsten vrij gering.

De top 5 van in de catalogi meest opgenomen arbeidsrisico's ziet er als volgt uit.

Risico's in de arbocatalogi geteld	aantal	percentage
1. Tillen en dragen	88	62%
2. Ongunstige of statische lichaamshouding	86	61%
3. Trekken en duwen	78	55%
4. Gevaarlijke stoffen, niet nader gespecificeerd	71	50%
5. Geluid	65	46%

Deze lijst verschilt van de top 5 van arbeidsrisico's die het Jaarverslag Arbeidsinspectie 2009 vermeldt. Psychosociale arbeidsrisico's staan niet in de top 5 van de arbocatalogi, maar wel in het jaarverslag van de Arbeidsinspectie.

Gemiddeld worden in de arbocatalogi 7,7 risico's beschreven met een variatie van 2 tot 25 risico's.

Aantal arbeidsrisico's	aantal	percentage
2 arbeidsrisico's	20	14%
3-4 arbeidsrisico's	21	15%
5-9 arbeidsrisico's	56	40%
10-14 arbeidsrisico's	31	22%
15 of meer arbeidsrisico's	13	9%
Totaal	141	100%

Het beeld dat aanvankelijk bestond, dat veel branches voor slechts twee risico's gingen om zo toch in aanmerking te komen voor subsidie, verdient dus bijstelling. Het aantal risico's dat beschreven staat in een catalogus zegt overigens weinig over de diepgang en over de kwaliteit van de catalogus. In sommige sectoren doen zich nu eenmaal meer arbeidsrisico's voor dan in andere. Signalering van een arbeidsrisico wil nog niet zeggen dat de maatregelen maatwerk zijn of correct volgens de arbeidshygiënische strategie worden behandeld.

Maatregelen en de arbeidshygiënische strategie

De arbeidshygiënische strategie houdt in dat beheersmaatregelen tegen de arbeidsrisico's hiërarchisch geordend zijn: van meest aanbevolen of eerst te doen,

tot niet toepassen, tenzij andere maatregelen niet kunnen. De volgorde is als volgt:

- bronmaatregelen treffen;
- collectieve maatregelen treffen;
- persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) verstrekken.

In 84 van de 141 catalogi zijn de beschreven maatregelen herkenbaar geordend naar de arbeidshygiënische strategie. In 57 catalogi is dat niet het geval. Bij risico's op het gebied van fysieke belasting wordt vaker melding gemaakt van meervoudig strategisch verschillende maatregelen (bronmaatregelen en collectieve maatregelen). Bij de andere soorten risico's treft men vaker één soort maatregelen aan. Overigens leidt de arbeidshygiënische strategie in slechts weinig gevallen tot directe aanbevelingen voor de ondernemingen in de sector.

Soms worden wel bepaalde arbeidsrisico's beschreven, maar geen maatregelen voorgesteld. Een verklaring hiervoor is dat men alle onderwerpen voor de arbo-catalogus alvast heeft opgesomd, waarvan een aantal nog moeten worden uitgewerkt. Of dat partijen wel afspraken willen maken over het onderwerp, maar dat zij vooralsnog geen overeenstemming kunnen bereiken over de te nemen maatregelen.

Maatwerk bij de maatregelen

Een belangrijk doel bij de wijziging van de Arbowet was dat werkgevers en werknemers meer maatwerk zouden kunnen leveren bij het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. In de analyse is gekeken of de voorgestelde maatregelen specifiek zijn voor bedrijven in de branche, of dat alleen algemene voorschriften worden beschreven. Er is gekeken naar het totaal aantal per catalogus voorgestelde maatregelen. Het beeld varieert dan van nauwelijks specifieke maatregelen tot de mogelijkheid dat nagenoeg alle maatregelen branchespecifiek zijn.

Zijn de maatregelen specifiek?	aantal	percentage
Nauwelijks	21	15%
Minder dan de helft	20	14%
Ongeveer de helft	20	18%
Meer dan de helft	42	30%
Nagenoeg alle	32	23%
Totaal	141	100%

Uit bovenstaand overzicht trekken we de conclusie dat er overwegend specifieke en unieke maatregelen per branchecatalogus worden beschreven. Voor zover dat mogelijk is, wordt dit overwegend positieve beeld bevestigd door de resultaten van de telefonische enquête in de acht branches (Zie par. 2.4, pagina 32).

Geen onderscheid tussen groot en klein

Vrijwel alle literatuur op het gebied van veiligheid en gezondheid wijst erop dat er grote verschillen zijn tussen grote, kleine en micro-ondernemingen in de aard van het arbomanagement en de praktische mogelijkheden voor het treffen van maatregelen. In de positief getoetste arbocatalogi wordt nagenoeg nooit onderscheid gemaakt tussen grote en kleine ondernemingen voor wat betreft de toepassingen van de maatregelen.

Doelgroepen

Betrekkelijk sporadisch wordt in de catalogi aandacht besteed aan de risico's en de te treffen maatregelen voor specifieke doelgroepen.

Arbeidsrisico's voor specifieke doelgroepen beschreven?	aantal	percentage
Zwangeren/lacterenden	22	16%
Onderscheid naar functies of beroepen	15	11%
Jongeren (<18 jaar)	12	9%
Uitzendkrachten/tijdelijke inleen	8	6%
Buitenlandse werknemers	3	2%
Stagiairs/leerlingen	4	4%
Ouderen/senioren	4	3%
Zzp/ meewerkende ondernemer	1	1%

Behalve nog enigszins aan zwangere en lacterende vrouwen en in nog mindere mate aan jongeren, wordt er in heel weinig catalogi aandacht besteed aan specifieke groepen.

Het is bekend dat sommige branches vragen en problemen hebben als het gaat om zzp'ers in relatie tot veiligheid en gezondheid. Er is slechts één catalogus waarin in een aparte sectie aandacht wordt besteed aan deze categorie. In vier andere catalogi wordt wel genoemd dat er zzp'ers of meewerkende ondernemers actief zijn in de branche, maar er worden geen specifieke risico's genoemd of maatregelen aan gekoppeld.

Interactiemogelijkheden, actualisering, ontwikkeling en borging

In 34 van de 141 arbocatalogi (24 procent) wordt er ruimte geboden voor de gebruiker om commentaar te leveren. In iets minder dan een vijfde (18 procent) van de catalogi worden ook concrete contactpersonen vermeld ingeval men vragen, commentaar of suggesties heeft. In 16 arbocatalogi (11 procent) wordt melding gemaakt van een helpdesk waar men voor vragen of suggesties terecht kan.

Vervolgens is er gekeken of er in de catalogus aandacht is voor de verdere ontwikkeling van het document, voor actualisering in geval van nieuwe ontwikkelingen in wetenschap en technologie en voor de borging. Het blijkt dat in 41 catalogi (29 procent) melding wordt gemaakt van een bepaalde geldigheidsduur. In 18 van de 141 gevallen (13 procent) wordt ook aangegeven wie verantwoordelijk is voor het onderhoud van de catalogus.

Overigens zijn de meeste catalogi van recente datum, dus de noodzaak om te actualiseren is wellicht op dit moment niet zo groot. Echter, naarmate catalogi langer bestaan, neemt die noodzaak toe. Dat catalogi groeidocumenten zijn, kan meer aandacht krijgen.

Veiligheidscultuur

Het begrip veiligheidscultuur komt niet voor in de CBA-publicatie *Wat is een arbocatalogus?* Uit de inhoudsanalyse blijkt dat in ruim de helft van de arbocatalogi wel geappelleerd wordt aan de veiligheidscultuur in de onderneming en dat soms enkele specifieke elementen worden genoemd, zoals het melden van gevaarlijke situaties of het bespreken van de arbeidsrisico's in het werkoverleg.

2.3 Procesevaluatie en rol van de actoren

Met woordvoerders van de belangrijkste actoren op centraal niveau zijn acht (groeps)gesprekken gehouden, en een focusgroep met in totaal 24 actoren. Als centrale actoren zijn benaderd de projectleiding CBA, de directie Veilig en Gezond werken van het ministerie SZW, de directie Arbo van de Arbeidsinspectie, de centrale werkgeversorganisaties VNO-NCW, MKB-Nederland, LTO Nederland en AWWN en de centrale werknemersorganisaties FNV, CNV en MHP.

Bij het weergeven van de belangrijkste resultaten volgen we de kernonderwerpen die aan de orde waren in de verschillende gesprekken.

Voedingsbodem en filosofie

Sinds 1980 wordt de verantwoordelijkheid voor veiligheid en gezondheid van de werknemer steeds meer bij de werkgever gelegd, die in overleg met de werknemersvertegenwoordigers adequate oplossingen moet vinden. Arboconvenanten vormen als het ware de geploegde akker voor een aanzienlijk deel van de huidige catalogi. Politieke besturingsfilosofieën (terugtrekkende overheid, deregulering, vermindering van regeldruk, vermindering van administratieve lasten) maakten in 2005-2006 de tijd rijp voor een volgende stap: de arbocatalogus.

(foto: Roon/Hollandse Hoogte)

Het proces komt langzaam op gang

Een eerste constatering is dat de termijn waarbinnen de meeste catalogi tot stand zijn gekomen langer is dan SZW aanvankelijk had begroot. Aan de Stichting was subsidie voor drie jaren toegezegd en ook de subsidieregeling voor het maken van een catalogus voor branches met een positief getoetste catalogus was op drie jaar berekend. Subsidie en subsidieregeling zijn vervolgens met een jaar verlengd.

Wat is een arbocatalogus?

Deze vraag is in belangrijke mate beantwoord door de CBA in de publicatie van juni 2007 met deze titel. Belangrijke punten zijn de aanbevelingen om:

- een arbocatalogus primair op het niveau van de sector af te sluiten en niet op niveau van de onderneming of het concern;
- in een arbocatalogus in elk geval maatregelen op te nemen ten aanzien van de prioritaire risico's in de sector;
- en vast te leggen dat een catalogus een tijdelijk karakter heeft en om de drie tot vijf jaar herzien moet worden.

Doel

De verschillende actoren zien algemeen het leveren van maatwerk als doel van de catalogus. Volgens werkgeversorganisaties betekent dit uitgangspunt automatisch dat van landelijke catalogi geen sprake kan zijn. Die zijn ook niet tot stand gekomen en algemene handreikingen van de CBA hebben een enigszins gereserveerde ontvangst gekregen.

Algemeen vindt men dat minimaal de prioritaire risico's met maatregelen worden afgedekt. Werknemersorganisaties willen veelal wel verder gaan dan alleen deze risico's afdekken of hanteren een ruime definitie. Werkgeversorganisaties zijn hier iets terughoudender in.

Een derde doelgebied betreft de dekkingsgraad van arbocatalogi. Partijen zijn van mening dat zoveel mogelijk branches en sectoren een arbocatalogus moeten hebben, voor zover dat een toegevoegde waarde heeft. Over waar en wanneer er nog sprake is van toegevoegde waarde, lopen de meningen soms uiteen. Meest genoemde voorbeelden zijn de sectoren van de grote banken en die van de chemie.

Een ander punt gaat over de vraag voor wie de catalogus primair bedoeld is. De vakorganisaties, zeker de FNV, gaan er nadrukkelijk van uit dat de catalogus er is voor iedere werknemer. Werkgeversorganisaties zijn het hiermee niet eens, maar zien als primaire doelgroep eerder de werkgever en de preventie-medewerker, vanwege hun intermediaire functie. Op hun beurt erkennen de vakorganisaties dat de weg naar alle werknemers vooralsnog een langere weg is, die veelal langs de beleidsverantwoordelijke personen en organen zal lopen,

zoals ondernemingsraad, personeelsvertegenwoordiging, arbocoördinatoren en preventiemedewerkers.

Resultaat

Over de totstandkoming van nu 142 arbocatalogi zijn de centrale actoren redelijk tot zeer tevreden. Dat de sociale partners elkaar op dit terrein hebben kunnen vinden, stemt tot tevredenheid, soms zelfs tot trots.

Van diverse kanten worden echter ook kanttekeningen geplaatst. De vakcentrale FNV vindt dat sociale partners hun verantwoordelijkheid hebben genomen en waargemaakt, terwijl de overheid in gebreke is gebleven. Immers, aan de doelvoorschriften in het publieke domein is weinig gebeurd. Vanuit de Arbeidsinspectie wordt opgemerkt dat de kwaliteit van veel catalogi nog te wensen overlaat. De MHP vindt dat naast goede voorbeelden er ook twijfel kan bestaan over de serieusheid van de intenties van partners bij enige catalogi.

Partijen zijn het er ook over eens dat veel catalogi nog uitbreiding of verdieping behoeven naar prioritaire risico's. Ook wordt opgemerkt dat er meer aandacht moet komen voor de doorwerking van de arbocatalogus op het beleid op ondernemingsniveau: wat betekent de catalogus voor de RI&E? Hoe is de arbozorg georganiseerd? Wat is de rol van de preventiemedewerker?

De relatie tussen RI&E en plan van aanpak op bedrijfsniveau en de arbocatalogus op brancheniveau moet op veel plekken nader uitgelegd en onder de aandacht worden gebracht. Verschillende actoren vinden dat de rol van het vertegenwoordigend overleg (OR/ PVT) en een goede organisatie van de arbozorg binnen de onderneming daarbij meer aandacht moeten krijgen.

De rol van de arbodiensten

Verschillende actoren constateren dat de arbodeskundigen van arbodiensten geen rol van enige betekenis hebben gespeeld bij de totstandkoming van de arbocatalogus. Dat was eerder bij de arboconvenanten ook al het geval. Weliswaar werken de arbodiensten op het niveau van de onderneming, maar men constateert evengoed toch een afwezigheid. Überhaupt spelen deze diensten een te geringe rol bij de preventie, menen partijen.

Succesfactoren

Meerdere factoren hebben bijgedragen aan het succes tot dusver. Niet letterlijk zo genoemd, maar wel uit intenties van verschillende actoren te destilleren als de belangrijkste succesfactor, is de wil aan beide zijden bij de sociale partners om tot overeenstemming te komen over maatwerkmaatregelen ten behoeve van een veilige en gezonde werkomgeving.

Een belangrijke factor was het concept van een groeimodel. Partijen hoefden daardoor niet altijd direct het onderste uit de kan te krijgen, onder de toezegging dat er verder gewerkt zal worden naar een volledige arbocatalogus.

Ook het ambassadeurswerk van de CBA vanuit het project arbocatalogus heeft zeer positief bijgedragen aan de mogelijkheden van realisering van veel catalogi.

Een factor waar actoren in wisselende mate stimulansen aan toekennen, is de subsidieregeling voor positief getoetste catalogi. Op centraal niveau kent men aan de subsidieregeling een belangrijk stimulerend effect toe; op brancheniveau wordt veelal ontkend dat dit de doorslag heeft gegeven. Wel wordt vermeld dat de subsidie door zijn korte eindtermijn het proces heeft versneld, maar dat is niet altijd ten gunste van de kwaliteit en volledigheid, zo merkt in ieder geval de FNV op.

De toetsing door de Arbeidsinspectie wordt na een aarzelende start ook als succesfactor gezien. Dit werkt op drie manieren. In de eerste plaats geeft een toetsing met positief resultaat een catalogus gewild of ongewild een zekere status. Het wordt een document van belang, dat ook afstraalt op de branche of sector. In de tweede plaats: als blijkt dat de bedrijven in de sector de arbocatalogus goed hebben verwerkt, wordt de inspectiedruk van de Arbeidsinspectie verminderd. Of dit ook praktisch wordt, moet overigens nog blijken. In de derde plaats worden sectoren die geen arbocatalogus hebben, actief benaderd door de Arbeidsinspectie.

Ten slotte blijkt een al eerder overeengekomen arboconvenant vaak een goede basis om op door te bouwen. Het is zeker geen voorwaarde, maar een arboconvenant biedt vaak inhoudelijk goede aanknopingspunten om risico's te onderkennen en maatregelen te nemen. Ook heeft een arboconvenant vaak al tot een klimaat geleid waarin de sociale partners tot afspraken kunnen komen.

Faalfactoren

Het onderzoek heeft zich niet nadrukkelijk op faalfactoren gericht; situaties waarin geen catalogus tot stand is gekomen, zijn niet als zodanig onderzocht. Wel zijn er op centraal niveau enkele faalfactoren naar voren gekomen.

Een genoemde faalfactor is de combinatie van grote onderneming of concern met een naar eigen opvatting goed ontwikkeld veiligheidsmanagement, met het concept van een arbocatalogus op brancheniveau en dus niet op ondernemings- of concernniveau. Als grote ondernemingen om voor hen moverende redenen geen arbocatalogus willen of nodig achten, kan verschil van inzicht optreden over de toegevoegde waarde van een arbocatalogus. De totstandkoming van een catalogus voor het kleinbedrijf in de branche wordt zo ook geblokkeerd. Voorbeelden zien we in de bankensector en de chemie.

Een andere faalfactor is gelegen in slechte of niet ontwikkelde verhoudingen tussen de sociale partners op niveau van de branche of sector. Problemen ten aanzien van een juiste afbakening van branche of het gebrek aan de goede wil om tot overeenstemming te komen, kunnen dan snel obstakels blijken.

Een eventueel inhoudelijke faalfactor ligt op het vlak van (prioritaire) arbeidsrisico's waarvoor normen ontbreken of moeilijk voor te ontwikkelen zijn. Dit is met name het geval met betrekking tot werkdruk en stress.

Voor de actoren hangt het al dan niet slagen van het hele concept arbocatalogus af van de mate waarin de catalogus op ondernemingsniveau landt en wordt geïmplementeerd. Op dit punt hebben de actoren allemaal zorgen. Maar veelal acht men het ook nog te vroeg om tot een oordeel te komen. Implementatie kost nu eenmaal tijd.

Dekkingsgraad

Op centraal niveau zijn de actoren en de sociale partners het eens dat de dekkingsgraad zo hoog mogelijk moet zijn. Dit geldt zowel voor het aantal branches en sectoren waarvoor een arbocatalogus is opgesteld, als voor het aantal arbeidsrisico's dat met gepaste maatregelen moet worden afgedekt.

Evenwel is men het niet altijd eens over de vraag wanneer de zo volledig mogelijke dekkingsgraad is bereikt. Voor werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties geldt daarvoor een kwalitatieve norm: de catalogus moet toegevoegde waarde hebben voor de ondernemingen die onder een catalogus vallen. Verschil van mening ontstaat over het punt waarop er geen toegevoegde waarde meer is.

Communicatie naar en implementatie op ondernemingsniveau

Alle actoren twijfelen eraan en hebben zorg of de catalogi al voldoende geland zijn in de ondernemingen. Er moet meer aandacht voor zijn en er is meer tijd voor nodig, is het algemene gevoel. Met name het landen in de kleine ondernemingen baart zorg. Het voldoende landen op ondernemingsniveau bepaalt uiteindelijk of het project arbocatalogus al dan niet een succes is.

Continuïteit en borging

Alle actoren zijn het er over eens dat arbocatalogi geen eendagsvlieg moeten zijn. Richting overheid wordt dan ook opgemerkt dat er niet op korte termijn ander beleid moet komen, die de aandacht van de catalogi af zal leiden naar andere arbo-instrumenten. Het fenomeen arbocatalogus zal dan snel in de vergetelheid raken.

Doorgaande ontwikkeling van de catalogi en borging van de actualisering is nu aan de orde. Hoe dit moet gebeuren is niet klip en klaar. Ook de overheid en mogelijk de wetgever hebben hierin een taak. Partijen lijken het eens te zijn dat de sociale partners hierin de eerste verantwoordelijkheid hebben. Borging kan tot bepaalde hoogte door in de catalogi een geldigheidstermijn op te nemen. Sommigen pleiten voor het opnemen in een CAO, op een of andere manier koppelen aan de CAO, of aan de catalogus de status en geldigheidsduur van een CAO geven. Maar anderen betwijfelen dit of wijzen het af. Twijfels zijn er bij de vraag

of arbobepalingen in een CAO juridisch afdwingbaar zijn. Een ander punt van aarzeling ligt in de angst dat veiligheids- en gezondheidsaspecten onderwerp van arbeidsvoorwaardelijke onderhandelingen worden.

Centrale werkgeversorganisaties verklaren zich tegen het borgen van de catalogus door separate instituties in het leven te roepen, zoals een stichting. Ook waarschuwen zij tegen de gedachte dat uit paritaire scholingsfondsen middelen voor de ontwikkeling en borging van arbocatalogi kunnen worden onttrokken.

Partijen zijn het eens dat daar waar paritaire organisaties als expertisecentra voor arbeidsomstandigheden functioneren, deze een rol kunnen blijven vervullen voor de actualisering en borging van arbocatalogi.

De rol van de Arbeidsinspectie

Partijen zijn het erover eens dat de Arbeidsinspectie haar rol als toetsinginstantie van arbocatalogi moet blijven vervullen. Ook de handhaving moet overeind blijven en wellicht nog versterkt in sectoren zonder arbocatalogus. Met name het CNV spreekt zich hiervoor uit. Vanuit de Arbeidsinspectie is het geluid te vernemen dat men niet is toegerust voor een taakverzwaring: toetsen, verlicht en verzaamd handhaven.

Rol van de beleidssector SZW

De terughoudendheid van SZW bij de totstandkoming van arbocatalogi wordt niet slecht ontvangen en heeft partijen ruimte gegeven om hun verantwoordelijkheid te nemen. Met name de vakbeweging constateert echter ook dat SZW verzaakt heeft een actieve rol te spelen bij het ontwikkelen van doelvoorschriften.

Partijen vragen beleidsmakers twee dingen. Het eerste is om niet op korte termijn met ander voor de arbocatalogus rivaliserend beleid te komen. Het tweede is om op een of andere wijze de ontwikkeling en borging van arbocatalogi te stimuleren en te ondersteunen. Er is geen afgebakend idee hoe, maar actoren noemen twee punten: een gerichte subsidiemaatregel en een centrale aanjaagfunctie. Wat het laatste punt betreft denken de werkgevers in de richting van een expertisecentrum naar het model van het Steunpunt RI&E-instrumenten. Het zou dan wel meer body moeten krijgen, vindt het CNV.

Rol van de CBA

Alle actoren geven aan dat de CBA en de projectleiding een goede en belangrijke rol hebben gespeeld, maar niet in deze vorm moeten worden gecontinueerd. Er blijft wel behoefte aan een aanjaagfunctie op centraal niveau. Het gaat daarbij zowel om verdere ontwikkeling van de catalogi – meer en beter – als om de implementatie op bedrijfsniveau.

Rol van werkgevers- en werknemersorganisaties

Afgezien van de nodige kritische noten over en weer, zijn de sociale partners tevreden over de eigen en andermans rol in dit project. Men wil dit van beide kanten van harte doorzetten. De vakcentrale CNV merkt op geen actieve rol meer te kunnen spelen in expertiseontwikkeling als de subsidie op is en er geen vervangende oplossing komt in een centrale organisatie.

Expertisecentrum

Het opzetten van een kennis- en expertisecentrum, zoals vermeld in de taakstelling en subsidieverlening van het project arbocatalogus van de Stichting van de Arbeid, heeft niet tot een institutie geleid. Aan werkgeverszijde is er het project DeArbocatalogus van MKB-Nederland en AWWN met een model en bijhorende software voor het ontwikkelen van een arbocatalogus. Andere actoren hebben het resultaat positief ontvangen. De drie vakcentrales hebben elk op eigen wijze gestalte gegeven aan het inrichten van een expertisecentrum, door een centraal beraad van bonden in te richten, dan wel door de aanstelling van een projectcoördinator. De CBA fungeerde in de persoon van de projectleider nadrukkelijk als kenniscentrum.

De behoefte aan een aanjaagfunctie wordt vrij breed gedeeld. Hoe na afloop van het project in de behoefte aan een kennis- en expertisefunctie moet worden voorzien, is nog niet uitgekristalliseerd.

2.4 Totstandkoming en toekomst van arbocatalogi

2.4.1 Acht branches onderzocht

Het proces van de totstandkoming van de arbocatalogus en de verdere implementatie, ontwikkeling en borging is nader onderzocht in acht geselecteerde branches.

De branches zijn in alfabetische volgorde:

- afbouwbranche (stukadoors, plafond-, wand- en vloerafwerking);
- afvalbranche (inzameling, verwerking, recycling en energierterugwinning uit afval);
- bloemendetailhandel;
- glastuinbouw;
- particuliere beveiliging;
- particuliere verzekeringsbranche (schade- en levensverzekeringen);
- vleesindustrie (met uitzondering van pluimveeslachterijen en vleeswaren);
- welzijn en maatschappelijke dienstverlening.

Bij de selectie is rekening gehouden met een spreiding over sectoren van nijverheid en aard van de werkprocessen en arbeidsrisico's. Bovendien is rekening gehouden met spreiding binnen en over de sectoren van grote ondernemingen, kleine ondernemingen en het kleinbedrijf. De selectie is gecontroleerd op spreiding over verschillende deskundigheidsdiensten die behulpzaam zijn bij het ma-

ken van arbocatalogi. En er is rekening gehouden met het al dan niet geldig zijn van een arboconvenant in de branche.

Per branche is een interview gehouden met minimaal twee, soms drie personen, die als actor nauw betrokken zijn bij de arbocatalogus: een werkgeversvertegenwoordiger, een werknemersvertegenwoordiger, of een deskundigendienst. Er is in totaal met twintig personen gesproken.

Elke branche kent een specifieke situatie, die bepalend is voor de inhoud van de catalogus en de manier waarop deze tot stand is gekomen. Er is dus sprake van maatwerk.

In hoofdstuk 3 van het onderzoeksrapport worden de bevindingen in detail weergegeven. In deze samenvatting beperken we ons tot het signaleren van die zaken per branche die een aanvulling of een afwijking geven van wat op centraal niveau is gerapporteerd.

- **Afbouwbranche**

Bijzonder bij de totstandkoming van deze catalogus was dat werkgevers het proces hebben stopgezet, om zo politieke druk uit te oefenen. De actie, overigens onderschreven door de vakbond, was bedoeld om de hele bouwplaats, inclusief zzp'ers, onder de werking van de arboregelgeving te laten vallen. Een belangrijk nevendoeel van de arbocatalogus is regulering in de bedrijfstak. Men wil concurrentie op arbeidsomstandigheden door zzp'ers tegengaan, evenals grijs werk in de sector. Verder is opvallend dat werkgever en werknemers strikt gescheiden opereren in de activiteiten voor implementatie. Dat is gebruikelijk in de sector.

Directe benadering met persoonlijk contact wordt in meer branches als de beste, zo niet enige mogelijkheid gezien om de catalogus goed te laten landen in de ondernemingen. Ook via het praktijkonderwijs, in huis bij de brancheorganisatie NOA, wordt arbo onderwezen.

- **Afvalbranche**

Deze bijzondere branche bestaat eigenlijk uit een losjes aaneengeschakelde keten van bedrijven die actief zijn in afvalinzameling, -verwerking en -bewerking. De branche omvat een reeks van zeer uiteenlopende bedrijfsprocessen en daarmee verbonden arbeidsrisico's. De branche kent publiekrechtelijke organisaties, grote en kleine private ondernemingen en mengvormen daarvan. Er is gekozen voor één catalogus, met zeven onderscheiden bedrijfsprocessen met in totaal 25 verschillende risico's met bijpassende maatregelen. Dat er een catalogus is gekomen, zonder een voorafgaand convenant, stemt de participanten zeer trots en tevreden.

Problemen rond deze catalogus zijn er ook. Elders is al op de afbakeningsproblemen gewezen en de overlap met andere CAO's, met name wegtransport.

Een gevolg is onder andere dat verschillende werkgevers- en werknemerspartijen zich met onderdelen van de catalogus willen bemoeien en dat dit ook tot spanningen kan leiden als men verschillende normen wil hanteren. Zo willen de transportsector, met name TLN, en de afvalbranche verschillende emissienormen voor DME hanteren.

Een ander probleem is dat er geen eenduidige werkgeverspartij is voor de catalogus. Er zijn vier brancheorganisaties actief, die geen van alle de rol van werkgeversorganisatie ambiëren en er is een werkgeversorganisatie, die slechts enkele van de ondernemingen feitelijk verenigt.

Ten behoeve van continuïteit en borging is een paritaire stichting in oprichting van de negen direct betrokken partijen. Enige taak van de Stichting wordt het zorg dragen voor continuïteit en borging.

Een laatste bijzonderheid is dat in de stuurgroep voor deze catalogus ook het landelijk OR-platform Medezeggenschap en Afval vertegenwoordigd is. Aan werkgeverskant wordt dit toegejuicht, omdat het voor draagvlak in de ondernemingen zou zorgen. Abvakabo FNV en CNV Publieke Zaak staan er zeer gereserveerd tegenover.

- **Bloemendetailhandel**

Deze kleine branche bestaat vrijwel alleen uit kleinbedrijf. Branchevereniging en FNV Bondgenoten zijn tevreden over de catalogus en over de mentaliteit van de ondernemers in de branche. Implementatie in de bloemenwinkels en -stalletjes zal echter nog veel tijd vragen. Branchevereniging en vakbond verwachten de meeste impact van consulenten van het project Bloemist in Beeld (BIB'ers), die een onderneming van zakelijk advies voorzien en daarin de arbocatalogus moeten meenemen.

- **Glastuinbouw**

Het feit dat er al een convenant was en dat Stigas een vertrouwd en paritair kennisinstituut is binnen de gehele agrarische sector, maakt het ontwikkelen van een arbocatalogus en het aangaan van compromissen daarbij makkelijker, aldus FNV Bondgenoten. Stigas is als vertrouwde partner van werkgevers en werknemers op sociaal gebied hier dus een belangrijke faciliterende partij, die in feite ook de bewaking en de voortgang van de catalogus draagt. Gezien de verschillende bedrijfsprocessen en de daarmee gepaard gaande arbeidsrisico's in de agrarische sectoren is niet gekozen voor een algemene catalogus, maar zijn er twaalf verschillende gemaakt (vergelijk afvalbranche). De subsidiemogelijkheid heeft daarbij volgens partijen geen overwegende rol gespeeld.

De implementatie is ook hier een lastig punt, waarbij toch vooral gekozen wordt voor de persoonlijke benadering. Dit gebeurt door inschakeling van

een verbetermanager vanuit Stigas (vergelijk de benadering in de metalek-tro met de verbetercoach) en door bedrijfspreventieadviseurs en re-integra-tieadviseurs van Stigas in tender te laten werken richting ondernemer. FNV Bondgenoten onderschrijft deze benadering en kiest er verder voor om de totstandkoming van de catalogus als een CAO-proces op te vatten, waarbij leden en kaderleden in de bedrijven worden betrokken. Stigas probeert via het beroepsonderwijs arbobewustzijn bij agrariërs te kweken.

- **Verzekeringsbedrijf particulier**

Ook hier speelt impliciet het probleem van de brancheafbakening. Enkele grote, aan banken gelieerde concerns kennen een eigen ondernemings-CAO, maar volgen de catalogus wél. Zorgverzekeraars hebben een eigen CAO en geen catalogus. Zij sluiten zich met ingang van 2011 aan bij de arbocatalogus van het Verbond van particuliere verzekeraars.

Ook deze catalogus is tot stand gekomen zonder voorafgaand arboconvenant. Het uitvoerend orgaan voor deze catalogus, waarvan het initiatief aan de CAO-tafel is ontstaan, is een paritair samengestelde taskforce.

Er is veel energie gestoken in de communicatie naar ondernemingen, door middel van workshops. Vooral de kleinere ondernemingen vroegen daarom. De workshops worden gegeven door een van de particuliere arbocatalogus-netwerken. De vakcentrale CNV heeft ook workshops gegeven, maar is ook tevreden over hoe dat vanuit het Verbond is opgepakt.

- **Particuliere beveiliging**

Voor deze branche is in 2004 een arboconvenant gesloten. Dat is van groot belang voor de huidige arbocatalogus. Niet alleen sluit de huidige catalogus naar onderscheiden risico's aan bij het eerdere convenant, maar er zijn ook protocollen ontwikkeld die een goede basis vormen voor de huidige catalogus. Maar het belangrijkste is wellicht dat indertijd vanuit een particulier bureau een Servicecentrum is ingericht, dat ook nu als het ware de motor-functie vervult als expertisecentrum voor de verdere ontwikkeling en imple-mentatie van de catalogus.

Voor de implementatie is er veel publiciteit gemaakt en materiaal ontwik-keld. De meeste impact wordt echter verwacht van persoonlijk bezoek van het Servicecentrum aan de ondernemingen en dat gaat nog lange tijd in be-slag nemen.

Net als bij de afbouw speelt ook hier een zijdelings motief van regulering in de branche.

Commentaar vanuit het CNV: het overleg verloopt op een leuke manier met enthousiaste mensen. Werknemers en werkgevers zijn met deze arbocatalogus tot elkaar gekomen. De grote bedrijven zien voordeel in een catalogus, omdat de kleine slecht met de arboregels omgaan. Jammer dat de kleine on-dernemers niet direct betrokken zijn bij het overleg over de catalogus.

- **Vleesindustrie**

De catalogus is van toepassing op slachterijen, exclusief pluimveeslachterijen en de vleeswarenindustrie. Er zijn (gegevens 2006) bijna driehonderd bedrijven actief, met in totaal 6.400 arbeidsplaatsen. Hiervan zijn er 210 slagerijen met minder dan tien personeelsleden en minder dan dertig grote slachterijen met meer dan vijftig personeelsleden. Er zijn twee echt grote ondernemingen bij.

De verhoudingen tussen de sociale partners in deze branche zijn gespannen. Toch is er een arbocatalogus gekomen, die voortbouwt op het arboconvenant met bepaalde richtlijnen (uit 2005) voor snijwerk en het voorkomen van rsi. Het is gelukt enkele prioritaire risico's in de catalogus op te nemen. Betrokkenen zijn daar trots op.

Het twistpunt blijft volgens FNV Bondgenoten en CNV Vakmensen de werkdruk. Dit onderwerp is nog niet opgenomen en is gerelateerd aan de arbeidsproductiviteit; sociale partners spelen elkaar in deze de zwartepiet toe.

Aan de implementatie van de catalogus wordt veel aandacht besteed. Volgens de vakbonden bereikt de catalogus de werkvloer niet, ook al is er veel additioneel materiaal ontwikkeld, zoals posters, brochures en boekjes. FNV Bondgenoten vindt dat veel is bereikt, maar dat voor verdere voortgang ook krachten van buiten nodig blijven: een gerichte subsidiemogelijkheid, kracht van regelgeving en eventueel vakbondsactie.

- **Welzijn en maatschappelijke dienstverlening**

Binnen de werkingssfeer van deze catalogus liggen uiteenlopende werkvelden, zoals sociaal-cultureel werk, peuterspeelzaalwerk, jeugd- en jongerenwerk, ouderenwerk, welzijn minderheden en vluchtelingen (onder andere COA) en maatschappelijk werk. Er is een grote variatie in omvang van de arbeidsorganisaties. De catalogus bouwt voort op een arboconvenant, waarvoor al praktijkregels (toe te passen maatregelen) waren ontwikkeld.

Kenmerkend voor deze catalogus is dat er veel overleg wordt georganiseerd, ook met deelnemers uit het veld en dat een paritair bestuurd branche-exertisecentrum (FCB) een belangrijke continuerende en initiërende rol speelt, enigszins vergelijkbaar met Stigas, zoals eerder genoemd.

Over de implementatie in de organisaties is men niet erg optimistisch. Volgens Abvakabo FNV staan bezuinigingen bovenaan de agenda bij de mensen en niet arbo. Via het item werkdruk is er wellicht weer meer interesse te wekken. In het beroepsonderwijs voor deze sector is men niet erg geïnteresseerd in arbozaken.

2.4.2 Enkele opvallende punten

In aanvulling op wat op centraal niveau naar voren is gekomen, komen uit de onderzochte cases enkele opvallende punten naar voren.

- Een goede en duidelijke afbakening van de werkingssfeer van een catalogus blijkt in de praktijk soms lastig. Op zich hoeft dat geen probleem te zijn. Volgens de Arbeidsinspectie kan een positief getoetste arbocatalogus altijd als voorbeeld dienen, ook al heeft deze strikt formeel een andere werkingssfeer. Toch kunnen grensafbakeningen tot problemen leiden. Zie transport in de afvalbranche.
- Persoonlijk contact met leiding en personeel uit ondernemingen, door bedrijfsbezoek of via kleinschalige bijeenkomsten, zoals workshops, is een mogelijkheid om werknemers in de branche arbokennis en -bewustzijn bij te brengen. Een aantal branches ziet ook het beroeps- en praktijkonderwijs als een belangrijke mogelijkheid.

2.4.3 Algemene conclusies

- Daar waar een arbocatalogus op brancheniveau tot stand is gekomen, zijn de partners daar tevreden over en zelfs trots op. Dat neemt niet weg dat er voor veel catalogi nog een weg te gaan is, wat betreft aanvulling, verbetering en verdere ontwikkeling.
- Op centraal niveau en in de meeste branches maakt men zich zorgen over de landing en het gebruik van de catalogus op ondernemingsniveau. Het best werkt een persoonlijke benadering in workshops, of door ontmoetingen op het bedrijf met coaches en consultants. Het duurt jaren voordat iedereen op die manier is benaderd.
- Voor onderhoud, borging, continuïteit en ontwikkeling van de arbocatalogus is op brancheniveau blijvende aandacht van de sociale partners nodig, wellicht net als bij een CAO.
- Op centraal niveau is nodig dat de overheid het beleid rond arbocatalogi voortzet en dat landelijk wordt voorzien in een aanjaagfunctie voor de verdere ontwikkeling van arbocatalogi en de implementatie in ondernemingen.

2.5 Acht branches over de implementatie

Doel van de telefonische enquête was om inzicht te krijgen in de mate van bekendheid met de arbocatalogus en de mate van gebruik binnen ondernemingen. De telefonische enquête is gehouden onder ondernemingen en instellingen binnen de eerder genoemde acht branches. Binnen deze branches is een willekeurige steekproef van ondernemingen genomen. Er zijn 1.854 ondernemingen benaderd voor deelname aan het onderzoek en met 539 (29 procent) respondenten is een interview gehouden. De respons loopt uiteen van 54 procent in de afvalbranche tot 20 procent in de bloemendetailhandel. Het kleinbedrijf is met 58 procent van de respons sterk vertegenwoordigd. We zien dit ook terug in de vorm van de respondent: in 62 procent van de gevallen is dat de directeur of de eigenaar zelf, hoewel in eerste instantie is gevraagd naar de ondernemingsraad (in 10 procent van de gevallen geïnterviewd) of bij afwezigheid een functionaris belast met arbotaken (27 procent).

Bekendheid met de eigen arbocatalogus

Ruim een derde (36 procent) van de respondenten geeft aan te weten dat er een specifieke catalogus is voor de eigen branche. Het op de hoogte zijn van het bestaan van een specifieke arbocatalogus, hangt samen met de grootte van de onderneming. In kleine organisaties (met minder dan tien medewerkers) is 21 procent van de ondernemers op de hoogte. In grote ondernemingen met meer dan 250 medewerkers is het overgrote deel, 78 procent van de ondernemers op de hoogte van het bestaan van een specifieke arbocatalogus. Naast de grootte van de onderneming zijn er verschillen tussen de branches. Binnen de afvalbranche en de verzekeringsbranche zijn ondernemers duidelijk meer op de hoogte van het bestaan van een specifieke arbocatalogus en hebben de ondernemers er ook meer actief kennis van genomen. In de overige branches liggen deze percentages beduidend lager, tussen de 25 en 35 procent. De verschillen in branches zijn deels terug te voeren op de grootte van de ondernemingen die onderdeel vormen van een specifieke branche.

Weet u dat er een specifieke arbocatalogus voor uw branche of sector is gemaakt?

Branche	Ja, en ik heb er ook kennis van genomen	Ja, dat is me bekend, maar ik heb er verder geen kennis van	Nee	Totaal
Afbouw	5%	21%	73%	56
Afval	57%	18%	25%	61
Bloemendetailhandel	11%	18%	71%	72
Glastuinbouw	13%	12%	75%	91
Particuliere beveiliging	17%	11%	72%	76
Verzekering	27%	25%	48%	64
Vleesindustrie	21%	15%	65%	48
Welzijn en maatschappelijke dienstverlening	16%	10%	75%	71
Totaal	109 (20%)	85 (16%)	345 (64%)	539

Implementatie arbocatalogus

Aan de 194 respondenten die hebben aangegeven te weten dat er een specifieke arbocatalogus is gemaakt voor de eigen branche, is gevraagd naar de manier waarop er binnen het bedrijf of de organisatie aandacht voor is, wat hun oordeel over de introductie en de inhoud van de arbocatalogus is en of er concrete vervolgstappen zijn gezet.

Er worden verschillende manieren gebruikt om aandacht te schenken aan de arbocatalogus. In 44 procent van de gevallen zijn medewerkers via het leidinggevend kader geattendeerd op de arbocatalogus. De overige manieren worden steeds in ongeveer een derde van de ondernemingen gehanteerd: schriftelijk via intranet, via werkoverleggen of toolboxmeetings of via de ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging. Zo'n 41 procent van de respondenten die op de hoogte zijn van het bestaan van een arbocatalogus, geeft aan dat er op geen van de genoemde manieren aandacht is besteed binnen de organisatie.

Een positief oordeel

Respondenten zijn redelijk tevreden over de manier waarop over de arbocatalogus is gecommuniceerd en over de inhoud van de arbocatalogus. Men is het meest positief over de manier waarop de branche- of werkgeversvereniging over de arbocatalogus heeft gecommuniceerd. Wat betreft de inhoud van de arbocatalogus is men over het algemeen goed te spreken, met name over de begrijpelijkheid van de informatie.

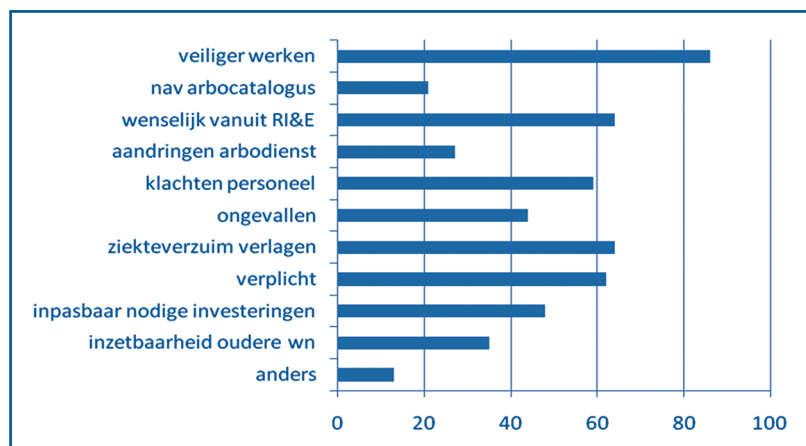
Concrete vervolgstappen gezet?

In het interview is vervolgens gevraagd welke concrete vervolgstappen zijn gezet naar aanleiding van de arbocatalogus. Het gaat dan om zaken als het personeel vragen risicosituaties te melden, of het toewijzen van specifieke taken aan een of meerder medewerkers, maar ook over de aanschaf van andere machines of hulpmiddelen, of het aanpassen van werkprocessen. In 56 procent is het personeel inderdaad gevraagd risicosituaties te melden. Deze vervolgstap is het gemakkelijkst te realiseren. Van de respondenten meldt 27 procent de aanschaf van machines, hulpmiddelen of andere beschermingsmiddelen als vervolgstap. Het aanpassen van het werkproces of taakrotatie worden tot dusver het minst gedaan: 15 procent.

Motieven ter verbetering van arbeidsomstandigheden

De meest genoemde reden van de respondenten om maatregelen te treffen ter verbetering van arbeidsomstandigheden is het werk veiliger maken (86 procent). Dit wordt gevolgd door de wens om het ziekteverzuim te verlagen en omdat het nodig bleek op grond van de RI&E (beide 64 procent), of omdat de wetgeving ondernemers hiertoe verplicht (62 procent). Ook opmerkingen, klachten of opmerkingen van het personeel (59 procent) is een veel genoemd motief om arbeidsomstandigheden te verbeteren. Het tot stand komen van de arbocatalogus, wordt door ruim een vijfde (21 procent) van de werknemers als motief genoemd om maatregelen te treffen ter verbetering van arbeidsomstandigheden.

Motieven om maatregelen te treffen ter verbetering van arbeidsomstandigheden in percentages

Wat de arbocatalogus heeft bijgedragen

Alle respondenten is gevraagd wat de arbocatalogus heeft bijgedragen aan het arbobeleid in de organisatie. Bij 345 respondenten (64 procent) heeft de arbocatalogus niet bijgedragen, omdat men er niet van de hoogte is. Van de andere 194 respondenten die weten dat er een arbocatalogus voor de eigen branche is, luidt het antwoord:

- Nee (109 respondenten, 56 procent). Want, zo zegt het merendeel: we hadden al veel aandacht voor arbo. Het voegt niet veel toe. Of volgens enkelen omdat de catalogus niet goed aansluit op het niveau van de eigen onderneming. Ook geven enkele respondenten aan dat de catalogus nog van te recente datum is om resultaten zichtbaar te maken.
- Ja, tot bepaalde hoogte, zeggen 44 respondenten (23 procent). Hiermee geeft men te kennen dat de catalogus gebruikt is voor de RI&E, als discussiestof heeft gediend, het bewustzijn heeft gescherpt of ook wel dat er domweg nog meer tijd nodig is om het gestalte te geven.
- Ja, absoluut, zeggen 41 respondenten (11 procent), het heeft arbo weer op de kaart gezet en de catalogus biedt inzicht en ondersteuning bij het nemen van maatregelen.

Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)

Behalve vragen over de arbocatalogus en de implementatie ervan, is alle respondenten ook vragen gesteld over de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). Zowel de arbocatalogus als de RI&E gaan over arbeidsrisico's en het beheersen ervan. Een belangrijk verschil tussen een arbocatalogus en een RI&E is echter de mate van verplichting. De antwoorden geven daarom aanvullend inzicht in de kennis die ondernemers hebben over de arbeidsomstandigheden en hoe de organisatie omgaat met arbeidsrisico's en de beheersing ervan.

Ondanks de wettelijke plicht tot een RI&E, geeft een behoorlijk aantal ondernemers (41 procent) aan dat er voor hun onderneming geen RI&E is opgesteld. Voor de meerderheid van de ondernemingen is wel een opgesteld. Het hebben van een RI&E is net als de kennis over de arbocatalogus gerelateerd aan de grootte van de onderneming. In kleine ondernemingen geeft maar vier op de tien ondernemers aan dat er een RI&E is opgesteld voor de eigen onderneming. In middelgrote en grote ondernemingen liggen deze percentages aanzienlijk hoger: tussen de 80 en 94 procent. Ook hier zijn er brancheverschillen, die mogelijk deels weer terug te voeren zijn op de grootte van ondernemingen in de verschillende branches. In de afvalbranche geven nagenoeg alle respondenten aan dat er een RI&E voor de eigen onderneming is opgesteld. In de afbouw (34 procent) en bloemendetailhandel (43 procent) ligt dit percentage onder het gemiddelde. Voor de overige branches liggen de percentages tussen de 51 en 70 procent.

In bijna de helft van de gevallen (47 procent) is de RI&E in 2010 aangepast. In elk van de voorgaande jaren was dat steeds circa 15 procent. Dit kan met de beschikbaar komen van een arbocatalogus voor de branche te maken hebben.

Relatie arbocatalogus en RI&E

In het onderzoek is gekeken of ondernemingen die een RI&E hebben ook meer kennis hebben over de arbocatalogus en meer maatregelen treffen naar aanleiding van het verschijnen van de arbocatalogus.

Het aantal ondernemers dat zowel een RI&E heeft als weet dat er een specifieke arbocatalogus is voor de branche, bedraagt bijna een derde (28 procent). Dit percentage is nagenoeg net zo groot als het aantal ondernemers dat aangeeft alleen een RI&E te hebben (30 procent), maar geen weet heeft van de arbocatalogus, of het aantal ondernemers dat met geen van beide bekend is (34 procent). Hieruit valt geen duidelijk versterkend effect af te lezen. Als we echter kijken naar de aandacht die er aan de arbocatalogus is besteed en de vervolgstappen die zijn genomen om de arbocatalogus in te passen in de organisatie, is te zien dat organisaties met een RI&E veel actiever zijn dan organisaties zonder RI&E.

Algemene conclusies

De arbocatalogus lijkt nog onvoldoende geland in de organisaties. Twee derde van de ondernemers weet op dit moment niet dat er een specifieke arbocatalogus voor de eigen branche bestaat. Van de respondenten die wel weten dat er een specifieke arbocatalogus bestaat, heeft 41 procent er op dit moment nog geen aandacht aan besteed binnen de organisatie.

Met name in kleine ondernemingen is er weinig bekendheid met de arbocatalogus. Bijna 80 procent van de respondenten in het kleinbedrijf zegt niet op de hoogte te zijn van het bestaan van de arbocatalogus. Ongeveer 60 procent van het kleinbedrijf heeft ook geen RI&E.

Er moet meer aandacht komen voor het bestaan van de arbocatalogus en de implementatie ervan in met name de kleine bedrijven. Meer algemeen is er binnen kleine ondernemingen meer aandacht nodig voor de arbeidsrisico's en de verplichtingen die werkgevers op dit vlak hebben. Arbocatalogus en RI&E blijken een versterkende invloed op elkaar te hebben, maar de implementatie kost tijd en aandacht.

2.6 Kwantitatieve dekkingsgraad arbocatalogi

De dekkingsgraad van de catalogi

Vraag is hoeveel ondernemingen en hoeveel werknemers in Nederland na bijna vier jaar wetswijziging onder de werkingssfeer van een arbocatalogus vallen. In hoofdstuk 2 van het onderzoeksrapport wordt uiteengezet dat het vrijwel onmogelijk is deze vraag betrouwbaar en valide te beantwoorden. In paragraaf 2.9 van dat rapport is dit nader toegelicht.

Met alle restricties is daar vervolgens gemeld dat:

- Circa 48 procent van alle geregistreerde ondernemingen onder de werkingssfeer van een arbocatalogus vallen, maar dat het percentage circa 63 procent is, als we in de berekening alleen ondernemingen met twee of meer werkzame personen betrekken.
- Circa 61 procent van de werkzame personen onder de werkingssfeer van een arbocatalogus valt, maar dat dit percentage oploopt tot circa 71 procent als we in de berekening het aantal werknemers op arbeidscontract opnemen en niet het aantal banen.

Ten aanzien van deze kwantitatieve dekkingsgraad heeft de CBA geen norm of streefcijfer gesteld. Het ministerie van SZW noemt in de begroting voor 2010 een streefcijfer van 60 procent.

De genoemde 61 procent verdient overigens wel enige nuancering. De aantallen vermelde ondernemingen en personen berusten op CBS-cijfers en bronnen als bedrijfschappen, productschappen, brancheorganisaties en branchebrochures van de Arbeidsinspectie. Dat leidt tot een schatting dat 4.390.000 personen onder een arbocatalogus vallen, waarbij dubbeltellingen zo veel mogelijk uitgesloten. Voor vijf catalogi ontbreken de cijfers echter.

Uitgaande van cijfers van SZW zouden hier 26 duizend mensen onder vallen, wat de dekkingsgraad zou brengen op 55,7 procent. Waarschijnlijk is dat getal te laag. De extrapolatie van ITS gaat uit van 160 duizend mensen en in dat geval is de dekkingsgraad 61 procent.

Een andere belangrijke vraag met betrekking tot de dekkingsgraad gaat over de mate waarin (prioritaire) arbeidsrisico's worden behandeld in de catalogi. Er zijn geen (wettelijke) voorschriften of regelingen waarin is vastgelegd welke risico's de catalogus moet beschrijven. De overheid laat dit over aan de private sector.

De CBA heeft aanbevolen om in elk geval de prioritaire risico's in de arbocatalogus op te nemen. Wat deze voor elke specifieke branche zijn, is niet zomaar objectief vast te stellen. In dit onderzoek is ervoor gekozen de arbocatalogi te benchmarken met de door de Arbeidsinspectie opgestelde branchebrochures (in totaal 38), voor zover de branches van de catalogus en de brochure overeenkomen (in totaal 29).

Op grond hiervan schatten we dat:

- 55 procent van de arbocatalogi dekkend zijn voor alle prioritaire risico's in de betreffende branche;
- dat van de overige 45 procent het merendeel zelfs twee of meer prioritaire risico's niet dekt.

Arbocatalogi worden veelal als groeidocumenten omschreven. Voor zover de 29 catalogi illustratief zijn voor de rest, geldt voor nogal wat catalogi dat de groei ook in het aantal bestreken prioritaire risico's zou moeten plaatsvinden.

Een overzicht van de arbocatalogi is te vinden in de bijlage op pagina 59.

Tabel berekening dekkingsgraad

	Aantal ondernemers	Aantal ondernemingen met twee of meer werkenden	Aantal werkenden	
Vallend onder catalogi waarvan gegevens bekend zijn	395.580	229.683	4.319.415	
Na extrapolatie tot 142, vallend onder catalogi	407.046	236.340	4.550.649	
Volgens landelijke cijfers CBS 2009	844.450	373.000	aantal banen	aantal werknemers
			7.412.000	6.371.700
Dekkingsgraad	48%	63%	61%	71%

(foto: David Rozing/Hollandse Hoogte)

(foto: Harry Cock/Hollandse Hoogte)

HOOFDSTUK 3

SLOTBESCHOUWING

Dit slothoofdstuk is een terugblik aan de hand van zeven thema's, om daarmee lering te trekken uit het project.

3.1 Toegevoegde waarde van het CBA-project

De aantallen deelnemers van de werkconferenties, de afname van de CBA-publicaties en het aantal downloads van presentaties, publicaties en ander materiaal van de website van het project, tonen aan dat het project veel belangstelling heeft gegenereerd. De vele uitnodigingen voor de CBA-leden om presentaties te houden over het project, versterken dat beeld.

Het project laat twee producten na waar sectoren na afloop van het project gebruik van kunnen maken. Met DeArbocatalogus nieuwe stijl kunnen sectoren zelfstandig een eigen arbocatalogus maken. Met het product Arbocatalogus-Focus kunnen ondernemingsraden en werkgevers de maatregelen van de arbocatalogus aan de eigen bedrijfsvoering spiegelen en zo nodig implementeren. Al met al is de conclusie dat de landelijke activiteiten van de CBA belangrijk zijn geweest voor de beleidsontwikkeling en de beeldvorming rond de arbocatalogus. Maar de feitelijke totstandkoming ervan en de inhoudelijke ontwikkeling, is vooral toe te schrijven aan de inzet van organisaties van werkgevers en werknemers en hun bestuurlijke vertegenwoordigers op sectorniveau.

De toegevoegde waarde van de CBA als samenwerkingsorgaan voor de vertegenwoordigers van koepelorganisaties is zichtbaar geworden in het overleg met het ministerie (over de voortgang, de knelpunten en de oplossingen, de CBA-subsidie), met de Arbeidsinspectie (over de problemen in de toetsing en de oplossingen hiervoor) en met het Agentschap SZW (over de toepassing en de uitvoering van de twee subsidieregelingen). En dat geldt eveneens in de rol van de CBA als aanspreekpunt voor de werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers van de sectoren.

3.2 Toegevoegde waarde van de arbocatalogus

In dit stadium is de daadwerkelijke invloed van de arbocatalogus op de arbeidsomstandigheden of het arbobeleid in de sector nog niet aantoonbaar. De arbocatalogi van de meeste sectoren zijn pas in de tweede helft van 2009 afgerond. En de implementatie van de arbocatalogus in de ondernemingen in de sector is nog maar amper op gang gekomen.

Maar de verwachtingen zijn hooggespannen. Dat blijkt onder meer uit de opkomst van bijeenkomsten waar de sectorpartijen de arbocatalogus hebben gepresenteerd aan werkgevers en werknemers uit de sector. Vaak enkele tientallen mensen, in een enkel geval meer dan honderd mensen bezochten die presentaties. Dat beeld was overal hetzelfde: bij de uitgeverijen, de vleesindustrie, de stratenmakers, de dakdekkers, de pluimveeindustrie, de metaal, de politie, de waterbouw, de agrarische sectoren, de sociale werkplaatsen, de rijksoverheid, om maar een greep uit de vele voorbeelden te noemen.

Minstens zo belangrijk is het dat vele honderden vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers actief betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van de arbocatalogus. Aan de voorbereiding van de 142 arbocatalogi hebben vaak minimaal vier mensen een actieve bijdrage geleverd: twee werknemers-vertegenwoordigers, een werkgeversvertegenwoordiger én een professional, projectleider, secretaris of andere vorm van ondersteuning. Om maar niet te spreken van de sectoren waar vele tientallen mensen in werkgroepen, in deelprojecten gedurende lange tijd actief zijn geweest.

De toegevoegde waarde van de arbocatalogus blijkt ook uit rapportages en evaluaties die sectoren zelf hebben uitgevoerd. Zo heeft in de metaal eind 2010 een op de drie (van de 14 duizend!) bedrijven contact gehad met de verbetercoaches. Datzelfde aantal bedrijven heeft de arbocatalogus dus ook gezien en gebruikt. En de coaches worden ingezet om die bedrijven te ondersteunen bij de noodzakelijke verbeteringen die volgens de verbetercheck moeten plaatsvinden.

In de sectoren kinderopvang, jeugdzorg en welzijn en maatschappelijke dienstverlening heeft de FCB Dienstverlening in een eigen onderzoek aangetoond dat meer dan 80 procent van de ondervraagden uit de drie sectoren weet waar de arbocatalogus te vinden is en dat meer dan 70 procent de arbocatalogus eenmaal per kwartaal raadpleegt en dat – afhankelijk van het risico – tussen de 28 en 47 procent van de respondenten de arbocatalogus gebruikt bij de opstelling van de eigen RI&E en plan van aanpak (PvA).

De twee genoemde voorbeelden laten zien dat er in elk geval veel behoefte is aan gerichte informatie over manieren waarop de doelvoorschriften uit de Arbowet het beste gerealiseerd kunnen worden. En dat de arbocatalogus van de eigen sector daarvoor een goed hulpmiddel is en iets toevoegt aan de oplossingsmogelijkheden die tot nu toe zijn gehanteerd.

3.3 Arbocatalogus en arboregelgeving

In de tour d'horizon is er meermalen op gewezen dat de status van de arbocatalogus onduidelijk is, doordat de arbocatalogus als zodanig niet in de wet wordt beschreven. De enige keer dat de arbocatalogus wordt genoemd, is als de Arbeidsinspectie het resultaat van de toetsing ervan in de Staatscourant publiceert.

Sociale partners wordt aangeraden om nut en noodzaak van een wettelijke verankering te overwegen. Een en ander kan in de op handen zijnde evaluatie van de Arbowet worden meegenomen.

3.4 Arbocatalogus en CAO

In verschillende sectoren is de arbocatalogus verwerkt in de CAO. Dat geeft werknemers in elk geval de mogelijkheid om de werkgever aan te spreken op naleving van de arbocatalogus. En het geeft sociale partners de mogelijkheid om alle ondernemingen die vallen onder de werkingsfeer van de CAO hierop aan te spreken. Dat geldt met name als de CAO, inclusief de artikelen over de arbocatalogus, algemeen verbindend is verklaard.

Sectoren doen er wel verstandig aan om de arbocatalogus ter toetsing voor te leggen aan de Arbeidsinspectie, ook als deze arbocatalogus deel uitmaakt van de CAO. Implementatie van de door de Arbeidsinspectie positief getoetste arbocatalogus betekent dat de onderneming in de sector aan de wettelijke verplichtingen voldoet. En dat geldt niet als de arbocatalogus niet getoetst is. Bovendien is controle op de naleving van de CAO geen taak voor Arbeidsinspectie.

3.5 De dynamiek van de arbocatalogus

In diverse presentaties over de arbocatalogus is de dynamiek ervan benadrukt. Die schuilt in het gegeven dat er een instrument op sectorniveau ontstaat, naast het instrumentarium van de RI&E op het niveau van de onderneming. Die twee instrumenten kunnen elkaar voortdurend beïnvloeden. Als ondernemer en ondernemingsraad tot de conclusie komen dat hun aanpak in de onderneming achterblijft bij die van de arbocatalogus, kan dat leiden tot nader overleg in de onderneming, en wellicht tot aanpassing van het arbobeleid ter plaatse.

Als blijkt dat een ondernemer vooroploopt in de bestrijding van risico's, kan hij of zij deze aanpak aan sociale partners voorleggen, in de hoop dat deze werkwijze wordt opgenomen in de eerstvolgende arbocatalogus, of als best practice, of als nieuwe stand der wetenschap. Zichtbaar maken van good practices kan een stimulans zijn voor andere ondernemers in de sector. Daarnaast is het van belang de arbocatalogus actueel te houden naar de laatste stand der wetenschap. De openbaarheid van de arbocatalogi via www.arboportaal.nl leidt ertoe dat iedereen zijn of haar aanpak kan spiegelen aan de rest van Nederland. Dat geldt voor elke ondernemingsraad en elke werkgever, maar ook voor vertegenwoor-

digers van werkgevers en werknemers in de sector. Alleen al om die reden moet die toegankelijkheid van arbocatalogi overeind blijven. Het kan er ook toe leiden dat sectoren onderling steeds meer informatie uitwisselen.

Met de arbocatalogus krijgen sociale partners op sectorniveau een handvat om blijvend een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het arbobeleid in de sector. En met de arbocatalogus heeft de Arbeidsinspectie een extra mogelijkheid om een onderneming uit die sector aan te spreken. Maar de Arbeidsinspectie blijft ook de instantie die in de toetsing van de arbocatalogus de sector kan aanspreken op de juiste toepassing van de stand der wetenschap. En vervolgens worden de resultaten van inspectieprojecten naar de sector teruggekoppeld en dat biedt mogelijkheden om structureel overleg met de sector op te bouwen.

Dat een arbocatalogus ook kan bijdragen tot vernieuwing, blijkt onder meer uit de afspraken voor de papierindustrie, waar een nieuwe vorm van horizontaal toezicht deel uitmaakt van de afspraken over de arbocatalogus. Maar er zijn ook voorbeelden waarbij een actieve interactie ontstaat tussen de arbocatalogus en de werkplekken van de ondernemingen uit de sector, zoals in de metaal en in de architectenbranche. Ook dat is vernieuwing.

3.6 Borging van de arbocatalogus

Allereerst moet benadrukt worden dat de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van de arbocatalogus in handen is van de partijen die de arbocatalogus hebben ondertekend. De onderwerpen die hieronder staan vermeld, zijn aandachtspunten die in de afspraken over beheer en onderhoud van de arbocatalogus op sectorniveau kunnen worden meegenomen.

Wel is het belangrijk om hierover heldere afspraken te maken en die vast te leggen. Het gaat om afspraken over:

1. Beheer en onderhoud van de eigen website: wie voert uit, wie beslist, wat zijn de spelregels?
2. Benoeming of aanwijzing van een contactpersoon voor de Arbeidsinspectie.
3. Aanwijzing van een aanspreekpunt voor de eigen achterban, te weten werkgevers, OR-leden en arbodiensten, maar ook voor middenkader en werknemers.
4. Creëren van mogelijkheden voor ondernemingen voor actieve interactie op de website.
5. Afspraken over beheer en onderhoud van de internetapplicatie (budgettering, bevoegdheden van betrokken functionarissen).
6. Afspraken over de manier waarop wijzigingen in de arbocatalogus worden doorgevoerd, in samenspraak met de Arbeidsinspectie.
7. Afspraken over bewaking van de looptijd van de arbocatalogus, aanvraag van of melding van verlenging bij de Arbeidsinspectie.
8. Afspraken over registratie van de arbocatalogus op www.arboportaal.nl en over bewaking van die registratie.

9. Afspraken over het gebruik en de implementatie van de arbocatalogus, anders dan door middel van de inspecties door de Arbeidsinspectie.
10. Afspraken over de evaluatie van de arbocatalogus (inhoud, gebruik, naleving, resultaten inspecties, enzovoort).

3.7 Totstandkoming van de arbocatalogi: de balans

In de vorige hoofdstukken is beschreven hoe de totstandkoming van arbocatalogi is verlopen en hoe de stand van zaken eind 2010 is: er zijn 142 sectorale arbocatalogi gerealiseerd. Hierin zijn gemiddeld 7,7 risico's verwerkt. Verder is er nog een beperkt aantal arbocatalogi in voorbereiding.

De vraag is hoe deze stand gewogen moet worden. Wat betreft het bereik van de arbocatalogi naar aantal werknemers is het beeld helder: zeker 60 procent van werkend Nederland werkt in een sector waar een arbocatalogus van toepassing is, de rest niet.

Wat betreft het aantal sectorale arbocatalogi is ook helder dat de doelstelling van de CBA – 150 arbocatalogi aan het eind van het project – niet gehaald is. Maar er zijn nog voldoende perspectieven voor uitbreiding van het aantal arbocatalogi. Minimaal vijftig sectoren, waar een bedrijfstak-CAO vigeert, zijn nog te benaderen. De schriftelijke benadering heeft tot nu toe niet gewerkt en dat betekent dat er andere methoden nodig zijn om met die sectoren in gesprek te komen.

Voortbestaan van de huidige situatie, waarin de helft van werkend Nederland te maken heeft met een arbocatalogus en de andere helft niet, is niet wenselijk. Het kan ongelijkheid in beschermingsniveau tussen verschillende groepen werknemers creëren, die elkaar op werkplekken kunnen tegenkomen. En het kan evenzeer leiden tot ongelijkheid tussen sectoren wat betreft investeringen die zijn gedaan. Een belangrijk deel heeft tijd, geld en energie gestoken in het maken van een arbocatalogus, een ander deel heeft op sectorniveau passief toegekeken.

Bovendien zijn er belangrijke sectoren die nog ontbreken in de lijst van arboportaals. Om een paar voorbeelden te noemen: de postbezorging, de ict-branche, het openbaar vervoer, het bankwezen en de havens. Ook zijn er sectoren waar al eerder van is gemeld dat het overleg over de arbocatalogus is gestagneerd, vanwege meningsverschillen over de toegevoegde waarde van de aanpak op sectorniveau. Voorbeelden zijn de chemie en de luchtvaart. Er is en blijft voorlopig behoefte aan landelijke coördinatie en aansturing om uitbreiding van het aantal arbocatalogi te realiseren.

Wat betreft de inhoud van de arbocatalogus is sprake van een gemengd beeld. Aan de ene kant dwingt het aantal risico's dat in de tot nu toe ontwikkelde arbocatalogi staat vermeld waardering af voor de inzet van sociale partners op

decentraal niveau. Het bereiken van overeenstemming over al die onderwerpen vereist namelijk veel inzet en overleg. Aan de andere kant is het niet zo dat de 142 sectoren die over een getoetste arbocatalogus beschikken klaar zijn. Er blijft werk aan de winkel.

En wat betreft de sectoren die nog niet over een arbocatalogus beschikken en ook niet de eerste stappen daartoe hebben gezet, worden de oorspronkelijke afspraken, gebaseerd op het SER-advies, nog maar eens herhaald. In de brief van minister Donner aan de Tweede Kamer staat: 'Werkgevers die werk maken van de arbocatalogus kunnen rekenen op een soepele opstelling van de Arbeidsinspectie. In sectoren met hoge risico's en waar een arbocatalogus ontbreekt, zal de Arbeidsinspectie vaker inspecteren. Bij de handhaving hanteert de Arbeidsinspectie als leidend principe: zacht waar mogelijk, hard waar nodig.'

3.8 Wat is de arbocatalogus anno 2011?

In de eerste uitgave van de CBA is de arbocatalogus omschreven als *'een document, waarin vertegenwoordigende organisaties van werkgevers en werknemers op sectorniveau vastleggen welke maatregelen getroffen worden om te voldoen aan de doelvoorschriften in de Arbowet. Dit document is met positief resultaat getoetst door de Arbeidsinspectie.'*

Dat was in 2007. Vier jaar later is er in veel sectoren ervaring opgedaan en zijn nieuwe inzichten ontwikkeld.

Anno 2011 kan de arbocatalogus worden omschreven als *'een document waarin vertegenwoordigende organisaties van werkgevers en werknemers op sectorniveau vastleggen welke maatregelen richtinggevend of maatgevend zijn voor een doelmatige beheersing van risico's in de sector. De werkgever en ondernemingsraad van ondernemingen in de betreffende sector toetsen de eigen RI&E en PvA aan de arbocatalogus. De Arbeidsinspectie toetst de arbocatalogus en bij positief resultaat wordt deze gepubliceerd in de Staatscourant en toegevoegd aan de verzamelbeleidsregel van de Arbowet. De arbocatalogus dient als basis voor de inspectie door de Arbeidsinspectie, als zijnde de stand der wetenschap voor de beheersing van risico's. Een ieder die werkzaamheden verricht in ondernemingen van de betreffende sector wordt geacht aan de voorschriften uit de arbocatalogus te voldoen.'*

We zijn benieuwd hoe de omschrijving van de arbocatalogus anno 2020 eruit ziet.

3.9 Conclusies

Kort samengevat gaat het om onderstaande:

1. Het CBA-project heeft ertoe bijgedragen dat het fenomeen arbocatalogus op een goede manier tot ontwikkeling is gekomen. Het is een nieuw onderdeel in de beleidsvorming van arbeidsomstandigheden in de sector, dat naast de RI&E zijn plek heeft. Interactie tussen RI&E en arbocatalogus draagt bij aan de dynamiek en aan de ontwikkeling en de toepassing van de stand der wetenschap.
2. De realisatie van 142 sectorale arbocatalogi die met positief resultaat zijn getoetst door de Arbeidsinspectie, is een goed resultaat. In veel sectoren is daarmee een belangrijke stap gezet om veiligheid en bescherming van gezondheid een nieuwe impuls te geven.
3. De inhoud van de arbocatalogus is een punt van blijvende aandacht voor werkgevers en werknemers op sectorniveau. Allereerst kunnen vele arbocatalogi nog worden uitgebreid met risico's die niet zijn verwerkt. Verder kunnen nieuwe werkmethodes of hulpmiddelen ontwikkeld worden die ook in de arbocatalogus aan de orde moeten komen. Het thema werkdruk en werkstress verdient de nodige aandacht. Het aantal arbocatalogi waarin afspraken over dit arbeidsrisico zijn gemaakt, blijft achter bij bijvoorbeeld de resultaten van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden.
4. Ook de borging van de arbocatalogus is een punt van blijvende aandacht voor werkgevers en werknemers op sectorniveau.
5. Het risico bestaat dat de verdere ontwikkeling van de arbocatalogus op termijn stagneert. Het huidige aantal door de Arbeidsinspectie goedgekeurde arbocatalogi is te gering om van een verantwoorde dekkinggraad voor het Nederlandse bedrijfsleven te kunnen spreken. Datzelfde geldt voor het aantal werknemers dat onder de werkingsfeer van een arbocatalogus valt. En dat geldt ook voor de inhoud van de arbocatalogus.
6. Om te kunnen spreken van verantwoorde borging van de resultaten van het project, blijft coördinatie vereist. Een infrastructuur, waarin werkzaamheden van het project kunnen worden ondergebracht, is aan te bevelen. Die werkzaamheden betreffen onder meer:
 - actieve benadering van sectoren die nog geen arbocatalogus hebben; (minimaal vijftig sectoren);
 - actualiseren van de CBA-uitgaven;
 - registratie van arbocatalogi op www.arboportaal.nl en toezicht daarop.
7. Een wettelijke verankering van de arbocatalogus is te overwegen.
8. Een blijvende betrokkenheid van de Arbeidsinspectie om arbocatalogi na verloop van tijd te hertoetsen is vanzelfsprekend, omdat de Arbeidsinspectie het instrument inzet bij de handhaving.
9. In samenspraak met het ministerie moet onderzocht worden of aanpassing van de subsidievoorwaarden aan de kenmerken van een ontwikkelingsproject wenselijk is.

De CBA roept werkgevers en werknemers in sectoren op om de hierboven genoemde punten op te pakken en blijvend in activiteiten om te zetten. En dringt er bij de overheid op aan om de betrokkenheid bij de arbocatalogus ook blijvend in te vullen. Verder vraagt de commissie de Stichting van de Arbeid toe te blijven zien op de realisatie van de arbocatalogi in de toekomst, zowel kwalitatief als kwantitatief.

ADRESSENLIJST

Onderstaande organisaties zijn vertegenwoordigd in de Commissie Begeleiding Arbocatalogi. De VSO maakt als waarnemer deel uit van de commissie.

Stichting van de Arbeid

Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK Den Haag
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl

Vereniging VNO-NCW

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 070 - 3 490 349
F 070 - 3 490 300
E informatie@vno-ncw.nl

Kon. Ver. MKB Nederland

Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
T 015 - 2 191 212
F 015 - 2 191 414
E bureau@mkb.nl

Land en Tuinbouworganisatie Nederland

Bezuidenhoutseweg 225
Postbus 29773
2502 LT Den Haag
T 070 - 3 382 700
F 070 - 3 382 710
E secretariaat@lto.nl

Federatie Nederlandse Vakbeweging

Naritaweg 10
Postbus 8456
1005 AL Amsterdam
T 020 - 5 816 300
F 020 - 6 844 541
E info@vc.fnv.nl

Christelijk Nationaal Vakverbond

Tiberdreef 4
Postbus 2475
3500 GL Utrecht
T 030 - 7 511 100
F 030 - 7 511 109
E cnvinfo@cnv.nl

Vakcentrale voor middengroepen en hoger personeel MHP

Multatulilaan 12
Postbus 575
4100 AN Culemborg
T 0345 - 8 519 00
F 0345 - 8 519 15
E info@vc-mhp.nl

Verbond Sector werkgevers Overheid (VSO)

Postbus 20011
2500 EA Den Haag
T 070 - 426 65 94
F 070 - 426 66 53
E vso@minbzk.nl

LIJST MET RELEVANTE WEBSITES

FNV:

www.fnv.nl

www.arbobondgenoten.nl

CNV:

www.cnv.nl

www.veiligengezondwerken.nl

MHP:

www.vakcentralemhp.nl

VNO-NCW:

www.vno-ncw.nl

MKB:

www.arbo.mkb.nl

LTO:

www.lto.nl

StvdA:

www.stvda.nl

SZW:

www.arbeidsinspectie.szw.nl

www.arbo.nl

www.arboconvenanten.szw.nl

www.arbonieuwestijl.nl

www.arboportaal.nl

VSO:

www.vsowerkgevers.nl

OVERZICHT CBA-PUBLICATIES

- Wat is een arbocatalogus?
juli 2007
- Handreiking arbomaatregelen zwangerschap & arbeid
mei 2008
- Handreiking bedrijfshulpverlening
mei 2008
- Handreiking arbeidsrisico's in de arbocatalogus
februari 2009
- Op weg naar de arbocatalogus
april 2009
- De implementatie van de arbocatalogus
mei 2010
- Handreiking Uitzendwerk
mei 2010
- What is a health and safety catalogue?
juni 2010
- Arbocatalogus 2011: een werkend instrument
februari 2011

BIJLAGE

OVERZICHT GETOETSTE ARBOCATALOGI

Stichting van de Arbeid
Bezuidenhoutseweg 60
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG
T 070 - 3 499 577
F 070 - 3 499 796
E info@stvda.nl
www.stvda.nl

Bijlage Overzicht getoetste arbocatalogi

	Sector	valt onder	aantal ondernemers	aantal bedrijven	personen/werknemers
1	Afbouw	23	0	0	0
2	Afvalbedrijven		1600	1600	15000
3	AGF detailhandel		1200	692	4200
4	AGF groothandel		1500	786	14000
5	Akkerbouw		15000	3150	37500
6	Ziekenhuizen		120	120	200000
7	Ambactelijke bakkerijen		3200	3200	43000
8	Ambulancezorg		36	36	4400
9	Ambulante handel		23250	13415	39500
10	Apothekers		1893	1893	17000
11	Architecten		1500	1500	15000
12	Banden en wielen		780	780	10000
13	Beroepsonderwijs+VE		59	59	53000
14	Bestratingen	23	0	0	0
15	Betonmortelindustrie	23	0	0	0
16	Betonproductenindustrie		200	200	12000
17	Binnenvaart		7900	7900	8500
18	Bloembollenteelt		1800	1800	16000
19	Bloemendetailhandel		3720	2146	10000
20	Bloemenveilingen		8	8	4500
21	Boomteelt en vaste planten		2600	546	15000
22	Bos en natuur		323	68	1500
23	Bouw en infra		109425	33420	350000
24	Callcenters		1600	1600	90000
25	Caravan, camper en motorenrevisie	26	0	0	0
26	Carosseriebranche		2200	2200	19800
27	Composietenindustrie		1290	975	41000
28	Catering op contract		12	12	17000
29	Dierenartsenpraktijken		4500	4500	8500
30	Dierentuinen		15	15	4000
31	Diervoederindustrie		116	116	5500
32	Flexo etiketten	44	0	0	0
33	Flexo plastic folie	44	0	0	0
34	Fruitteelt		2800	2800	10000
35	Fundering	23	0	0	0
36	Laboratoria			106	106
37	Gehandicaptenzorg		170	170	156000
38	Gemeenten		441	441	180000
39	Gemengde branche en speelgoedbranche		3300	3300	22600
40	GGZ		66	66	85000
41	Glastuinbouw		6800	6800	53500
42	Glaszetten	23	0	0	0
43	Golfaccommodaties		149	149	6000
44	Grafimedia		2578	2578	39500
45	Granen-, zaden- en peulvruchtenhandel		205	205	8500
46	Grimeurs, visagisten en toneelkappers		72	72	100
47	Groothandel in eieren en ei producten en de ei productenindustrie		140	73	1300
48	Groothandel in levensmiddelen		3900	2044	42000
49	Handel in wijnen en dranken		1390	728	4500
50	Hoger beroepsonderwijs		120	120	40000
51	Horeca		42800	25600	328500
52	Hoveniers en groenvoorziening		1300	1300	17000
53	Huisartsen		8000	8000	20000
54	Industriële bakkerijen	samen met 7	0	0	0
55	Industriële reiniging, milieuonderhoud, scheeps- en containeronderhoud, havenservices en ondersteunende diensten		39	39	3500
56	Houten en kunststoffen jachtbouw en waterrecreatieondersteunende activiteiten		1500	1500	30000
57	Installatie en isolatie	23	0	0	0
58	Jeugdzorg		122	122	31000
59	Kaasgroothandel		330	173	4900
60	Keramische procesindustrie		55	55	3000
61	Kinderopvang		1565	1565	80000
62	Kunsteducatie		200	200	3250
63	Mechanisch loonwerk		3500	3500	24.000
64	Meelfabrikanten		25	5	1300
65	Melkvee en graasdieren		21000	4410	1000
66	Metaalbewerking en metaalelektronica		15000	15000	350000
67	Mobiliteit werknemers		175	175	13500
68	Natuursteen	23	0	0	0
69	Nederlandse orkesten		12	12	1100
70	Nederlandse universiteiten		14	14	45000
71	Netwerkbedrijven in de energiesector		10	10	27000
72	Onderwijs (primair)		7500	7500	175000
73	Onderwijs (voortgezet, speciaal) & mbo		719	719	175000
74	Onderzoeksinstituten		5	5	2300
75	Openbare bibliotheken		200	200	9600
76	Orgelbouwers		30	30	150
77	Orthopedische schoentechnici		202	202	2000
78	Paardenhouderij		?	?	?
79	Papier-, karton- en golfkartonproducerende en -verwerkende industrie		400	315	19600
80	Parketbedrijf		1500	1500	3300
81	Particuliere beveiliging		2600	2600	30000
82	Personenauto- en bedrijfsautobedrijven		15500	8125	69500
83	Platte daken	23	0	0	0
84	Pluimveehouderij		2140	450	1300
85	Pluimveeverwerkende industrie	zie 130	0	0	0
86	Podiumkunsten		154	154	1600
87	Politie		26	26	59000
88	Producenten van hard en zacht polyurethaanschuim	zie 27 composieten	0	0	0
89	Producenten van lijm en kitten	zie 27 composieten	0	0	0
90	Productie en leveringsbedrijven in de energiesector		16	16	3700
91	Productie in dranken		85	85	8300
92	Provincies		12	12	13000
93	Publieke omroep		35	35	7000
94	Railinfra		4	4	3500
95	Reclameproductie		3000	1590	?
96	Recreatie		1230	1230	24000
97	Rijk		44	44	125390
98	Rubberproducenten	zie 27 composieten	0	0	0
99	Schoenherstellers		780	500	1700
100	Schoonmaak- en glazenwassersbranche		2430	2430	14000
101	Schoonheidsverzorging		9500	9500	13500
102	Schilderen en vastgoedonderhoud	23	0	0	0
103	Service en repareren van mobiele werktuigen		125	125	17500
104	Sport		95	95	850
105	Suikerverwerkende industrie		85	85	5000
106	Suikerwerk- en chocoladeverwerkende industrie		125	125	6000
107	Tank- en wasstations		1075	885	13200
108	Tandtechnisch laboratoriumbedrijf		1000	1000	4900
109	Taxivervoer		4500	4500	16000
110	Textiel en tapijt		75	75	10000
111	Tentoonstellingsbedrijven		240	240	1800
112	Thermoplastenverwerkende industrie	zie 27 composieten	0	0	0
113	Toeleveranciers glastuinbouw		69	69	?
114	Tuincentra		850	850	10500
115	Tuinzaadbedrijven		?	?	3300
116	Uitgeverijen		194	194	18325
117	Uitvaartzorg		700	700	4000
118	Uitzendbranche (vaste medewerkers)		1200	1200	18000
119	UMC's		8	8	52500
120	Varkenshouderij		9500	1995	1200
121	Verf en drukinktindustrie		90	90	6300
122	Verpleeg- en verzorgingstehuizen en thuiszorg		575	575	385000
123	Verplichte sociale verzekeringen		3	3	20000
124	Verticaal transport		0	0	3500
125	Verzekeringsbedrijf		241	241	17800
126	Vis (detailhandel)		890	890	9400
127	Vis (groothandel)		?	?	?
128	Visverwerking		294	294	6300
129	Vlakglas		200	200	5000
130	Vleesindustrie		950	950	22000
131	Vleeswaren	zie 130	0	0	0
132	Voetverzorging		8200	500	9000
133	Waterbouw		150	150	2400
134	Waterschappen		27	27	10000
135	Welzijn en maatschappelijke dienstverlening		2571	2571	70000
136	Werken onder overdruk		35	35	2250
137	Wonen		9250	9250	46900
138	Zacht pvc	zie 27 composieten	0	0	0
139	Zeescheepvaart		300	300	22000
140	Bloemengroothandel		10	10	5700
141	Zuivel		20	20	10400
142	Sociale werkvoorziening		90	90	102000
Totaal			395580	229683	4390415